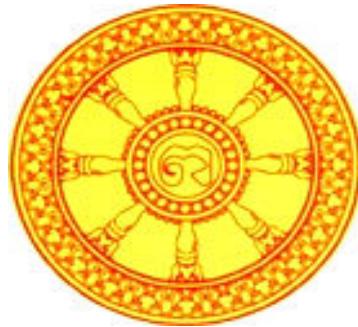

ស៊ីបុរាណអង្គភាពទេស្សុប្បុជ

នគ្គបាយកម្មដោយ

ព្រះមហាផ្ទិបស្សនា ស៊ី-មិត្តិនិជ្ជីន កេតុទម្រា

ជោយចោរពី

ពុទ្ធភាពូលវិបស្សនាថ្នូរ៖នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

(ភ្នំពេញស្សី) យុទ្ធសាស្ត្រ ស្វែកទញ្ញារ នៅថ្ងៃទី

រក្សាសិទ្ធិ

ព.ស.

គ.ស.

សងគ្លេអគ្គនា

ខ្លួនព្រះករណាណាព្យាបាលនយោបន់សៀវភៅ “សិទ្ធិភាសាអេឡិចត្រូនិក”

នេះឱ្យកើតឡើងដោយមូលហេតុផ្តុំចត់ទេះ:

១-ដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការដល់មហាផន្លឹងទេ។

២-ដើម្បីបំភើនវសេចក្តីប្រតិបត្តិរបស់សិស្សានុស្ស ទាំងបញ្ហាឌីនឹងត្របសុំដែលបានអនុវត្តន៍ចិត្តបើយនឹងប្រព្រឹត្តទេខាងមុខទៀត។

៣-ដើម្បីព្រារំងព្រះពុទ្ធសាសនាមីន្ទុនរៀនព្រៀងព្រះព្រៃងក្នុងលោក។

៤-កំនែងដែលបានសេចក្តីអនុញ្ញាតពីរាជរដ្ឋាភិបាលមីនុបើកបង្រៀនព្រះសមថែកម្មដ្ឋាននិងវិបស្ថានកម្មដ្ឋានដល់ព្រឹត្តិក និងត្របសុំតាមវត្ថុនិងតាមអារម្មណាដូចតែេះ:

-វត្ថុដម្មត្រូយ យុំជោរដែក ស្រួលពញ្ជាស្សេ ខេត្តកណ្តាល។

-អាស្រែមសន្តិវីន (ភ្នំអង្គរស្សី) យុំជោរដែក ស្រួលពញ្ជាស្សេ ខេត្តកណ្តាល។

-អាស្រែមពោធិ៍ព្រោះ យុំត្រូវការពញ្ជាស្សេ ស្រួលមុខកំពុល ខេត្តកណ្តាល។

-វត្ថុពាមមងល យុំរការកោះកើះ ស្រួលមុខកំពុល ខេត្តកណ្តាល។

-វត្ថុសុវណ្ណរតិ យុំត្រូវការពាមាក់ ស្រួលខ្សោចកណ្តាល ខេត្តកណ្តាល។

-វត្ថុននុមុនិក សង្កាត់ស្តីឯងមានដីយ ខណ្ឌមានដីយ រាជធានីភ្នំពេញ។

-រមណិយដ្ឋានភ្នំសំបុក យុំចូលក្រោម ស្រួលក្រោម ខេត្តក្រោម៖។

-វត្ថុវិបស្ថានការម យុំកំពង់អំពិល ស្រួលរដ្ឋល ខេត្តស្រាយរៀន

- វត្ថុសំឡូ យុំសំឡូ ស្រួលសំឡូ ខេត្តសាយរៀង ។
 - វត្ថុរំលក យុំបានសែន ស្រួលអង្គរបូរី ខេត្តតាអៅរ ។
 - វត្ថុមហាមអង្គល មហាសៀវភៅ យុំមហាមុខ ស្រួលការកោះស្បែកន ខេត្តកំពង់ចាម ។
 - វត្ថុអណ្តុងពោរ យុំអណ្តុងពោរ ស្រួលការមាសបេកក ខេត្តសាយរៀង
- សរុប=មានចំនួន ៥៩តុ និង ៣ភាសាសម ។

ខ្ញុំពីរបានរាយការពាយដោយស្រួលជាលំមានចំនួនពីរតុ ។ ចាត់ខ្លួនឯធម្មិស្សដែលបានសិក្សាស្រួលស្រួលសម្រាប់ខ្លួនខ្លួន និងវិបស្សាកម្មដ្ឋានបានចែងស្វាត់ជំនាញ ហើយអនុញ្ញាតខ្លួនថាបានដោយសម្រាប់ខ្លួនខ្លួនមានចំនួន៥៩តុ និង ៣ភាសាសម កិត្តិ សាមណោរ ឧបាសក ឧបាសិកា ដែលបានស្វាត់ជាថ្មីសម្រាប់ខ្លួនខ្លួន សរុបគ្រប់ការនៃដំឡើងទាំងអស់ មានចំនួនជាងមួយពាន់នាក់ហើយ ។

ចំណុចខ្លះខាតតីខ្លះក្បែនចោរប់សម្រាប់សិក្សាស្រួលស្រួលដោយផ្ទាល់ខ្លួនអាស្រែយហេតុនេះហើយ ទីបានខំស្រាវជ្រាវដកប្រឈមដែឡើពិតមិរមង្គលតូទិន្នន័ះ គម្ពិតិវិសុទ្ធិមត្តន័ះ ឬកមកចង់ក្រោងជាសៀវភៅកៅ នឹងជាផ្លូវការបានសម្រេចជាស្ថាពរនេះឡើង ។

ថ្វីទី១ វិធីការ ៣.ស. ២៨៣៩

គ.ស. ១៩៩៥

ព្រះដម្ពាមាស្រែកកំពង់មេោ

(ស៊ី-ឆុនខេវីន)

ឧទ្ទិលេខថា

ដោយអំណាចមហាកុសល ដែលកើតមានពីការរៀបរៀងជាសៀវភៅ
“សិទ្ធិការថាមនៃខ្លួច” សូមច្វាយប្រគល និងធ្វើនេះ:

១-ចំពោះដឹងនិញ្ញាណាសម្រេចព្រះមហាសុមេធធានិបតី ព្រះសង្ឃរាជ

គណៈមហាឌីកាយ ព្រះនាម ដោតញ្ញាណោ ចិត្ត-ធមាន

២-សម្រេចព្រះសង្ឃរាជ ចិត្ត-ធមាន

៣-ព្រះឧបជ្រាវយ ចន្ទក័ត្តកោ ឥត-ធម៌ន

៤-ព្រះគ្រួងម្នាចារ្យ ឥត-ធម៌ន

៥-ឧបាសក ពុម-តំ

៦-សូមច្វាយព្រះរាជកុសលចំពោះសម្រេចព្រះមហាសុមេធធានិបតី

ព្រះសង្ឃរាជគណៈមហាឌីកាយ ព្រះនាម ទេត-ធម្មុ ។

៧-សូមច្វាយព្រះរាជកុសលចំពោះព្រះករូណាដាម្នាស់ជីវិត សម្រេច

ឯករាជ្យ សិទ្ធិនូវឱ្យ និងសម្រេចព្រះមហ៌រី ។

៨-សូមច្វាយនិងធ្វើនូវព្រះរាជកុសលដល់ព្រះរាជវិណ្ឌន៍ឱ្យនៅព្រះអង្គ
ព្រមទាំងរាជរដ្ឋភាគិបាល មន្ត្រីរាជការនិងប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ទូទៅទាំងព្រះរាជ-
ណាចក្រកម្ពុជា ។

៤-ស្ថិស្តិនមហាកុសលដល់មាតាបិតានិងព្រាកាថាចាំងខ្សាយរបស់ សមាជិក
សមាជិក ដែលបានធ្វើយុបត្ថម្ភក្នុងការធ្វើការទូទៅស្រីរក្រោ “អ៊ីជនថាមទេច”
នឹង ។

១០-ដោយអាណាពាណនៃមហាកុសលនេះ ស្ថិស្តិនព្រាក់ពួកសាសនាអូន្តែង
ពិនិត្យស្ថិស្តិនលោកអស់កាលជាយុរអំពើដែលទៅទៅ ។

ព្រះព្រឹងម្នាចារ្យ កៅតុធ្លេ

(អ៊ី-ឡូឡូឡូ)

សញ្ញាណ ចញ្ញាណ វិវាគិ

ធម្មទាន វិមងុណីនីអស់ទានទាំងពួង ។

ចានិភោជន៍

លទ្ធផល	ឯកត្រាជាជិត	ចំព័រ
១-	ត្រួសិក្សា	១១
២-	សូវថា អើដាច្បាសិល ?	១៣
៣-	សេចក្តីពន្លេលំអំពិសិល	១៣
៤-	ការបែងចែកសិលតាមប្រភេទអ្នកការ់	១៨
៥-	អត្ថន័យរបស់សិល	១៩
៦-	សេចក្តីពន្លេលំអំពិអត្ថន័យរបស់សិល	១៩
៧-	លក្ខណៈ, រស, អាការ់ប្រាកដ, ហេតុរបស់សិល	២០
៨-	អាណិសង្ឃរបស់សិល	២១
៩-	អាណិសង្ឃមានចំនួន ៥ប្រាករដៃទេឡែត	២២
១០-	សិល ៥ យ៉ាង	២៣
១១-	សេចក្តីពន្លេលំអំពិសិល ៥ យ៉ាង	២៤
១២-	សិក្សាបទ និង សិល	២៤
១៣-	សិក្សាបទ ៥	២៥
១៤-	សិក្សាបទ ១០	២៥
១៥-	សិក្សាបទ ៥	២៥

១៦-	ឧបាសមិល ៣ យ៉ាង	៤៨
១៧-	សេចក្តីពន្យល់អំពើឧបាសមិល	៤៩
១៨-	កម្មបច្ច ២០	៣៣
១៩-	កម្មបច្ច ៤០	៣៦
២០-	អាជីវេនខាបសក	៣៧
២១-	ភីរុសិល	៤០
២២-	សេចក្តីសោរប្រាងនេសិល	៤៥
២៣-	សេចក្តីពន្យល់អំពើសេចក្តីសោរប្រាងនេសិល	៤៥
២៤-	គ្រឹះងដ្ឋរជងនេសិល	៤៧
២៥-	ទោសរបស់សិលវិបត្តិ	៤៥
២៦-	អានិសង្គនេសិលសម្បត្តិ	៤០
២៧-	ការជំនាញសិល	៤០
២៨-	ព្រះអាណាពាណសូវតិ	៤៣
២៩-	សេចក្តីពន្យល់ព្រះអាណាពាណសូវតិ	៤៣
៣០-	ការប្រមូលចិត្តឱ្យមានអារម្មណកំតែម្មយ	៤៦
៣១-	ត្រកូលនេខ្សោល់	៤៨
៣២-	សេចក្តីបំភ្លើអំពើកិច្ចប្រពិបត្តិក្នុងខ្សោល់ ៤ត្រកូល	៤៩

៣៣-	ការកែងដែរបច្ចាជិត្តឱ្យវិន័យ	៦៥
៣៤-	សេចក្តីពន្លេអំពីការកើតឡើងនៃខេត្តបច្ចុប្បន្ន	៦៧
៣៥-	ការបែងចែកចិត្តថ្វាក់ជាកុសល	៦៨
៣៦-	និរណៈដី ៥	៦៨
៣៧-	ការវិភាគផ្សេងៗនូវវិបស្សោនា	៦៩
៣៨-	ការសិក្សាពិបស្សោនាតាមទម្រាន់ សង្គប	៧១
៣៩-	នៅនៅ ៦	៧៦
៤០-	តណ្ហា ៦	៧៧
៤១-	អនុបស្សោនា "បញ្ជាទិញរណានីយេ" "	៧៨
៤២-	ធមិតិ បដិបកនិង ធមិតិ	៨០
៤៣-	និគមវចនៈ	៨២
៤៤-	អវេយនកចា	៨៣

សេវាឌកជាសេច្ចុប្បន្ន

អតិថិជនិភ័យ

និង តស្ស តតុទេកា

នរបាលា សម្រាសឥឡូវស្ស

វិវីរឃានមស្តារថ្នាមបង្កើនខ្ពស់ព្រះករណា ចូរមានដល់ព្រះដែមព្រះភាគ
អង្គនោះ ព្រះអង្គជាប្រព័ន្ធអរបាលនឹងប្រសើរ ត្រួតព្រាសដីងនូវពេញឃើញមិទាំងពីរ
ដោយប្រព័ន្ធដោយព្រះអង្គឯងកតមានត្រូវរាយណាប្រជុំព្រះអង្គឡើយ ។

សេច្ចុប្បន្នធមូលសេវាឌកជាសេច្ចុប្បន្ន

មុននឹងអធិប្បាយសេច្ចុប្បន្ននៃសិលកចាសដើម្បីបក្សរពុទ្ធសាសនិកជន
ជាបច្ចា ព្រះពុទ្ធដាបរមគ្របស់យើងចាប់ពីព្រះអង្គបានត្រាសដីងឡើងក្នុងលោក
ត្រួតមានព្រះហប្បុទ្ធផ្សប្រកបដោយមហាករណាប្រជាសប្តុម្នូលសន្ត
ចំពោះសព្វសត្វក្នុងលោកអស់យេះកាលចំនួនឡើងត្រូវបានព្រះពុទ្ធបំណងចំ
ឱ្យសព្វបានសម្រេចមតិដលក្នុងពេលដែលស្តាប់ បុស្តាប់ហើយនឹងបានប្រពិបត្តិតាម
ដើម្បីនោះមុខត្រួតទៅកាន់ព្រះនិញ្ញានតែម្រៀង មិនមែនមានព្រះបំណងត្រូមតែ
ដឹកនាំឱ្យសុតិតិមនុស្ស ទៅតា បុ ព្រហ្មបុណ្យការ៖ទៅ ពីព្រះព្រះអង្គត្រួតស្តាល់
ម្មាសនូវរកទទាគំងពុងដែលត្រួតដ្ឋាប់បានកែតស្តាប់ ស្តាប់កែតដោយដ្ឋាល់ព្រះអង្គ
មកអស់កាលជាអនេកជាតិទាំងត្រួតដោយត្រួតត្រួតដោយត្រួតដោយត្រួតជាតិ
ការទទាគំងពាលិនពេញពេញដោយត្រួតពេញពេញដោយត្រួតពេញពេញដោយត្រួតជាតិ

ពួកសេត្តឱ្យភ្លាក់ក្របាយអនុះវន្ថែងជានិច្ច បុន្ថែមពួកសេត្តដែលត្រូវអំណាចអវិជ្ជា
ដឹកមុខបុរីទាមកំហែរដាសម្ងាល់ថា ការកែតនៅក្នុងភពជាការសុខស្រួលទៅ
វិញ ប្រើបង្កើចសេត្តលិតត្បូចមានសត្វមានជាដើម ក្រឡ្ញកយើត្រាពន្លឹងក្នុង^១
រាត្រីស្អានចាបារបស់ត្រជាក់សុខសប្បាយ បុស្អានចាបាចំណើក់នាំត្រាបៀវទៅចោម
រោមលេងប្រែឆ្នោះត្រូវក្រឡើងនាយកាយដោយសេចក្តីវង់ មិនយុរបុន្ទាន់កែ
ដល់នូវសេចក្តីវិនាសស្អាប់ដោយសារក្រើងនោះនង យ៉ាងណាមុព្វបុគ្គលដែលត្រូវ
អវិជ្ជាបិទបំផុសម្ងាល់យើត្រូវសម្រាតិមកុសុវត្ថិនសម្រាតិទេវតា កែស្អានចាសម្រាតិ
ទាំងនោះ ជាបសវិសេសត្រជាក់ត្រជីប្រកបដោយសេចក្តីសុខស្រួល ឡើងទាត់
មិនបែប្រួល ឬ ម៉ោងបើយកែប្រើនៅតែនាំត្រាប់ពេញការកុសលបែងចែង ចំពោះតែ
ខាងវីដីគម្រោងតុសលដិតុសលដែលធ្វើដោរឱ្យវិលរលក្តុងភព ព្រោះតែប្រចាំ
សម្រាតិទាំងនោះ សម្រាតិទាំងនោះនង រំមេងចងក្រោកនូវបុគ្គលជាម្នាស់នោះ
ឱ្យជាប់នៅក្នុងភព ហើយនេះរាលដោយតំនរក្រើងទុក្ខិនក្រើងកិលេស ធ្វើឱ្យវិល
រលស្អាប់កែតទូលានទុក្ខនៃទេនោះក្នុងវិដីរីយៈរកីបំជុំតាមកែប្រួលនោះដោរ ។

ធមិដែលព្រោសស្អាសមូលទ្រង់លើកឡើងសម្រេចនិងម្រាប់សត្វប្រពិបត្តិ
តាមដើមីរីន្ទោះទៅកាន់ព្រះនិព្ទាននោះមានច្រើនជាមនេរក បុន្ថែក្នុងទីខេះ ទ្រង់
សម្រេចនិងសំដោយកវិបស្សុនាកំពេម្ភាន ទីខេះសំដោយកសមចំទាំងវិបស្សុនា ទីខេះ
សំដោយកអង្គិភាព គិមត្តប្រកបដោយអន្តោះ ទីខេះសំដោយកត្រូវិកា គិម
សិទ សម្រាជ ចាត់ ទីខេះសំដោយកពោធិបក្តិយដិទាហិរញ្ញវត្ថុ មានសតិបង្កាន់

និងសម្រប្បានជាដោដៃ ឯកតុងទីនេះ នឹង សមាជិក ចញ្ញា ជាផ្លូវការ
តែម្មានប៉ុណ្ណោះ ។

១. ត្រួសិក្សា

កិច្ចប្រពិបត្តិការក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដើម្បីធ្វើឱ្យជាកំងារសំខ្លួនរបស់ព្រះនិញ្ញាន
ដែលជាថីរលត់បង់នូវសេចក្តីទូកគ្រប់យោងគឺ សិល១ សមាជិ១ បញ្ញាល
កិច្ចប្រពិបត្តិទាំងពាយោងនេះ ព្រះសម្តាសម្បទជាបរម្ភ្រឹនយើងលោកចាត់ថា៖

-**នឹង** ជាលំអប់រំដើមក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាដែលយោតារចរត្រវបំពេញ
ជុសខាត់ឱ្យស្អាតផ្ទាល់មុនដើម្បីបង្កើសការប្រពិបត្តិកម្មាត់បង់នូវកិលសឱ្យអស់
ពីខន្តសន្តាន ។

-**សមាជិ** ជាលំអប់រំកណ្តាលក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាដែលយោតារចរត្រវ
មហ៌ម្រិនឱ្យកើតឡើងបន្ទាប់ពីបំពេញសិលដីបរិសុទ្ធហើយ ។

-**ចញ្ញា** ជាលំអប់រំខាងចុងបំផុតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាដែលយោតារចរ
ត្រវចម្រិនឱ្យកើតឡើង បន្ទាប់អំពើបានបំពេញសិលនិងមហ៌ម្រិនសមាជិដីបរិសុទ្ធ
បានហើយ ។

មានសេចក្តីក្នុងគម្ពិរិសុទ្ធមគ្គភាព១៧ៗ៖ បុរសលូរសិប់នៅលើផែនដី
លើកឡើងនូវការបិតដែលបានសំលោរយោងមុតហើយកាប់នូវគុម្ភប្រឈរីយោងដែល
មានសេចក្តីខុសមាយោងណា យោតារចរដែលស្ថិតនៅលើផែនដីគិតិសិល លើកឡើង

នូវការបិតតីរបស្ថុនាបញ្ញា ដែលបានសំលេងយ៉ាងល្អដោយចូលសំលេង តីលមាតិ
ដោយដែតីបានរារិកប្បញ្ញា^៩ ដែលធ្វើឡើងដោយកម្លាំងគឺសេចក្តីព្រាយាម កាត់
ផ្ទាច់បណ្តាញគឺតណ្ហាដែលធ្លាក់ចុះក្នុងសន្តាននៃខ្ពស់នៅទៅជាន់អស់បាន ក៏មានសេចក្តី
ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះ ។

សើល ចតិថ្នាយ នៅ សមាគ្លាត ចិត្ត ចញ្ចាត់ ភាពយំ នាសាទី
និមុជ្រាត គិតុ នៅ តែង និតិវិធី លី:

នរោះ ប្រកបដោយបញ្ញា^{១០} ស្ថិតនៅសិបក្នុងសិល កាលចម្រើននូវចិត្តដែង
បញ្ញា^{១១} ដែង ជាអ្នកមានសេចក្តីព្រាយាមជារោគ្រឹងដុតកម្មុវិនិរិលសជាប្រក្រតិ
មានប្រាផ្ទា^{១២} ជារោគ្រឹងរក្សាមួន យើព្យាក់យក្នុងសង្គរ នរោះនោះគឺការតំបន់នូវ
បណ្តាញនេះបាន ។

^៩ បានរារិកប្បញ្ញា បញ្ញាដែលអាចកំណត់ស្ថិតិចិត្តទាំងពីរ មានកិរិយាណាព្យាល និងយោនចែយជាឌីម
ហើយនាំទៅការសំណើដែលមានប្រយោជន៍នៅប្រកបមិនជាប់ក្នុងកិរិយារក្សាមួន ។

^{១០} សជាតិបញ្ញា បញ្ញាដែលការងារមួយនឹងបដិសនិត្តជារោគ្រឹងបានការិកមួយចុក
មកក្នុងអតិថិជន ។

^{១១} វិបស្ថុនាបញ្ញា បញ្ញាដែលសម្រេចមកអំពីចារណាយើព្យាតាមពិតក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

^{១២} បញ្ញានេះគឺ បានរារិកប្បញ្ញា ហើយនឹង ។

បណ្តាញមិទាំងពី នេះសូមលើកយកត្រដៃពាក្យថា នឹង ដែលជាកិច្ច
ប្រពិបត្តិដីបុងរបស់ពួកខ្លួនបាននៅមកហកស្រាយទៅបុណ្យការ ដូចតទៅ
នឹង៖

២~ នីមួយៗ នឹងបានអីដឹង ?

ធ្វើយថា៖ ធមិ៍ឈ្មោះដី ចេតនាទ ចេតសិក១ សំវរៈ១ អវិតិកុមេ១
របស់បុគ្គលិករៀងរាល់ពីមានបាយការពិបាលជាថីមបុងរបស់បុគ្គលិករៀង
នូវវត្ថុប្រពិបត្តិហេរិថាសិល និយក្បងបដិសមិទា មានពេលថា “ចេតនា សិទេ
ចេតសិកំ សិទេ សិទេ សិទេ និតិក្បែងថា សិទេ” បែបថា ចេតនា
ជាតុសិល ចេតសិកសិល សេចក្តីសង្ឃមជាតុសិល ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លែងជាតុសិល ។

៣~ សេចក្តីលិរុយចំណុចិតិនឹង

(១) ចេតនា សិទេ ចេតនាដាតុសិល ព្រះពួកដីកាត់ “ចេតនាបាំ
កិត្តិទេ សិទេ និទាចិ ” ម្នាលកិត្តិទេនិងឡាយតចាត់ពេលចេតនាដាតុសិល
ចេតនា មាននីយថា ធម្មជាតិអ្នកគិត អ្នកចាត់ថែង វិគ្គហាត់ ចេតយកិតិចេតនា
ធម្មជាតិគិតពេលចេតនា មានអត្ថថា៖ “និតិសន្លឹមកិតិចេតនា” ធម្មជាតិចាត់ថែង
ពេលចេតនាបានសេចក្តីថា ធម្មជាតិដែលពុំងសម្បយុត្តិធមិ គិចក្បានិងចេតសិក
ដែលប្រកបជាមួយឱ្យបញ្ចុះទៅក្បងសិល ។

ការគិត គំនិត ការថាត់ចែងរបស់បុគ្គល វីរចាកបញ្ជីរដីសម្បាប់សត្វទៅការកាន់យកទ្រព្យដែលតែមិនបានឱ្យទេ ការប្រព្រឹត្តុខុសក្នុងកាមទៅ ការពេលពាក្យកុហកទៅ ការដើរនូវទីក្រុងប្រើនឹង មានស្រានិងមេរោយទៅ តាមដូរការប្រជុំវិវាទភ្នំដែរវាទេហ៊ា និង ។

មួយនៃទៅតែ ចែងនាក្នុងកម្មបច្ចនឹងរបស់បុគ្គល ការលេខដែននូវអំពើមានកិរិយាបញ្ចប់ដែលជីវិតឱ្យធ្លាក់ចុះកន្លែងគីសម្បាប់សត្វជាដើម ក៏ហ៊ា សិល ។

ចែងនាក្នុងកម្មបច្ចនឹងនៅតី:

១- បាយការណ៍ នៃរមណី កិរិយាពីរចាកការធ្វើនូវជីវិតសម្រួលូវឱ្យធ្លាក់ចុះ ។

២- អទិន្នន័យ នៃរមណី កិរិយាពីរចាកការកាន់យករបស់ដែលម្នាស់តែមិនបានឱ្យទេ ។

៣- ការមសិច្ចាថាក នៃរមណី កិរិយាពីរចាកការប្រព្រឹត្តុខុសក្នុងកាម ។

៤- មុសារាង នៃរមណី កិរិយាពីរចាកការពេលពាក្យកុហក ។

៥- បិសុណាយ វាទេយ នៃរមណី កិរិយាពីរចាកកិរិយាបញ្ចប់ ។

៦- ផ្សេងៗ វាទេយ នៃរមណីកិរិយាពីរចាកការនិយាយពាក្យភាគក់ ។

**៧-សម្រប្បុណ្ណាព្យ នវរមណី កិរយាងវេរចាកការនិយាយពាក្យត់
ប្រយោជន៍ ។**

ម្អាតងទៀតការគិត គិតការចាត់ថែងរបស់បុគ្គលអ្នករក្សាមុខធានាសមិល
(សិលំ៨) តើ អតិរកសិល (សិលំ១០) តើ ការលេខបង្កើរដំពើមានបាលាកាតិបាត
(សម្រាប់សត្វ) ជាដើម ហៅថា សិល ។ ម្អាតងទៀត ការគិត គិតការចាត់ថែង
របស់បុគ្គលកាលបំពេញនូវត្របុតិបត្តិមានខបដ្ឋាយវត្ថុ អាជារិយវត្ថុ ដោយកាយ
វាទាដាដើមក្នុងព្រះពួកសាសនានេះ កែហៅថា សិល ។

**(៤) ចែតនិក នឹង ចែតសិកជាតុសិល ចែតសិកមាននីយចា
ធ្មជាតិមានបេចក្តីកែតិនិងបេចក្តីរលតែនឹងអារម្មណីនឹងវត្ថុជាមួយត្រាញដោយចិត្ត
ហៅថាចែតសិក តែក្នុងទីនេះបានដល់ចមិតយ៉ាងគឺ**

**១-អនុកិដ្ឋាការមិនសម្រួលរំពោងបានទ្រព្យរបស់គោមកដើរបស់ខ្ពស់
ដែលជាអនុការចែតសិក ។**

២- អព្យាព្យាព្យ ការមិនចងកំនុចង់ឱ្យសព្វវិនាសដែលជាអនុការសម្រេចចែតសិក ។

**៣- សម្រានិដ្ឋិ ការយល់យើពុត្រវេរ ដែលជាអនុការចែតសិក ហៅថា
សិល ដូចមានព្រះពួកដើរដាដើម "ចែតសិកសិល នាម អភិវ័យ បហាយ វិតតោ
កិដ្ឋោន ចែតសា វិរហតិ" បុគ្គលធម៌បង្កើរកិដ្ឋា មានចែតនាដែលមានអភិវ័យ
ទៅប្រាសបើយគង់នៅ លេឡាឃោ ចែតសិកសិល ។**

(៥) សំទោរ នឹង សេចក្តីសង្គមជាតុសិល សេចក្តីសង្គមចែតយ៉ាងគឺ:

១-បាតិមោកសំរែក សេចក្តីសង្គមនូវការយ វាទាមទៅតាមសិក្សាបទ
ដែលមាននៅក្នុងបានដឹមោក មានបាតាបានដឹកទ សង្គរទិសៗ៣៣ អនិយតេ
និស្សិតិយបានចិត្តិយៗ៣០ សុខិកបានចិត្តិយៗ៤ បានទេសនិយៗ៤ សេក្តីយវត្ថុពេជ
អធិករណៈសមម៉ោទ រួមជាលេខ២៣ និងសេចក្តីសង្គមនូវការយវាទា មិនប្រព្រឹត្តកន្លែង
នូវសិក្សាបទដែលប្រព័ន្ធដែលមានព្រះភាពប្រចាំបញ្ជាត់ហើយខាងក្រោមបាតិមោកបានដល់
ពួកសិក្សាបទ ដែលជាពួកមុន្យចិត្តយាបត្រ ទុកជាបត្រ និងទុកសិក្សាបត្រ សិលនេះ
ជាបាតិមោកសំរែសិល ។

២-សតិសំរែក សេចក្តីសង្គមសតិ បានដល់ការសង្គមក្នុងត្រីយ
ទាំងអេ គិចក្បុងត្រីយ១ សោតិត្រីយ១ យានតិត្រីយ ជីត្រីយ១ កាយិត្រីយ១
មនិត្រីយ១ គិជាការសង្គមស្ថារតិតាមផ្លូវក្រោក ត្រឡេក ត្រមុះ អណ្តាត កាយ
និងចិត្ត ហាមយាត់មិនឱ្យអកុសលិចម គិអភិវឌ្ឍនិងទោមនស្សនិងបាបចមិកើត
ឡើងត្របសង្គតែត្រូវបាន ក្នុងឧណោះដែលមានអារម្មណីមានរាម្មណីជាដោដើម
មកប៉ះដូចនឹងទ្វារ មានចក្ខុទ្វាដោដើម សិលនេះជាត្រីយសំរែសិល ។

៣-ព្រោណេសំរែក សេចក្តីសង្គមព្រោណេ (ការដើង) ប្រជ្រាប់ដែលតម្លៃលំ
ដោយប្រព័ពិចារណាក្នុងការប្រើប្រាស់នូវបច្ចេបត្រូវបច្ចេបត្រូវបច្ចេបត្រូវ, បិណ្ឌបាតបច្ចេបត្រូវ
សេនាសនបច្ចេបត្រូវ, គិលានរៀសជិបច្ចេបត្រូវ តាមសមត្ថរដល់ដីនិងការប្រើប្រាស់
បច្ចេបរបស់អ្នកប្រសមានជាតុប្បញ្ញរកណោះជាដោដើម សិលនេះជាបច្ចេបយសនិស្សិតសិល ។

៤-ខ្លួនរៀន សេចក្តីសង្គមគុណការអត្ថប្រយោជំពោះត្រដាក់
និងក្រោមការធិនីតិ៍ លាក់១, អលាក់១, យស់១, អយស់១, និន្ទោ១, សរសើរ១,
សុខ១, ទូក់១ ជាដើម ដែលកៅតឡើងដល់ខ្លួន។

៥-វិរិយសាំរៀន សេចក្តីសង្គមនូវការព្យាយាមបានដល់ការព្យាយាម
អត់សង្គត់កម្មាត់បង្គន្តែវអកុសលវិតក្នុះណាតី កាមវិតក្នុះ សេចក្តីត្រីវិវិតកាម១,
ព្យាបាទវិតក្នុះ សេចក្តីត្រីវិវិតព្យាបាទ១, វិហិង្សាពិតក្នុះ សេចក្តីត្រីវិវិតប្រៀត
ប្រៀនសត្វ១ ដែលកៅតឡើងត្របសង្គត់ចិត្ត។ ម៉ោងទេរៀត សេចក្តីបរិសុទ្ធឌែនការ
រស់នៅវបស់អ្នកបួសដោយការលេបង្គន្តែបាបដិច្ឆិន និងអនេសនេះ២១ ដែលព្រះដែល
មានព្រះភាពត្រឡប់សម្រាប់បើយក្តុងអាណីវិបិសុទ្ធសិល កំរប់សង្គមនិងយសាំរៀន
នេះដែរ។

សេចក្តីសង្គមចំយោង និងចេចតនាប្រៀវចាកចំពោះវត្ថុដែលដល់ព្រមរបស់
ក្នុះបុត្រ ដែលជាអ្នកកំយក្តុងបាប កំហែង សំវារៈសិលទាំងអស់។

(៥) អតិថិជន សិលំ ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លែងជាតុសិល បានដល់
ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លែងដែលប្រកបដោយកាយ វាទារបស់បុគ្គល ដែលបានសមាជិក
សិល មានសិល៥, សិល៥, សិល១០, បូងឯង ។

ឧបាសក ឧបាសិកា ដែលបានសមាជិកសិលពីបុគ្គល បុគ្គលេះប្រព្រឹត្តកន្លែង
បើយក់ខ្លួនសង្គមកាយ វាទាដោយប្រព័តាមសិកាបទ ៥.៥.១០, ដែលខ្លួន

បានសមាជានបើយ តីថាមិនប្រព័ន្ធកន្លែងនូវសិក្សាបទណាមួយឡើយ ។ សិលរបស់
ឧបាសក ឧបាសិកា ដែលកៅតឡើងនេះនោ ហេងចា អវិត្តកុមសិល ។

៥. ការបែងចែកនឹងតាមប្រភេទអគ្គភាព

សិលទាំងអស់ដែលបានពេលរចបើយ បើនឹងបែងចែកតាមប្រភេទតាម^{ច្បាក់របស់បុគ្គលូកសមាជានការងារកដោយសង្គ្រោះ ឬឱ្យចាញមានឈ្មោះដីសិល៥, សិល៥, សិល១០, សិល៤, ដោយពិត ។}

សិល៥ និងសិល១០ ហេងចានិច្ចសិល តីជាសិលដែលបុគ្គលូកការងារកដោយសមាជានត្រូវរក្សារំពឹងរាល់ថ្វី រាល់ពេលរំលាកានិច្ចតាមសង្គ្រោះ បើខ្លួនត្រូវរក្សា
សិលនេះបុន្ណានត្រូវបុញ្ញានខ្លួនប្រហុតដល់អស់ជីវិត កំត្រូវរក្សាសិលនេះដែលខ្លួនបានសមាជានការងារកបើយរបុតគ្រប់រំលាកាលថ្វីរាល់ថ្វី ប្រហុតដល់អស់ជីវិតតាមការកំណត់តមានពេលរំលាកាល ប្រថ្វី ប្រកំខណាចនោះឡើយ ។

សិល៥ហេងចា ឧបាសមិទ្ធិ ជាសិលដែលបុគ្គលូកសមាជានត្រូវរក្សាតាមរំលាក់ថ្វីឧបាសមិទ្ធិ ដែលព្រះសម្បាលមួនត្រូវបានត្រាស់បញ្ជាក់ហើយ ។

សិល៤ ហេងចា អធិសិល ជាសិលដែលត្រូវបានបែងរបស់ភិកុ និងភិកុនិងដោលជាប្រព័ន្ធសិល វិងសិលរបស់សាមិទ្ធិ កំមានសភាពដូចជាសិលរបស់ភិកុដែរត្រានៃពីរបានសម្បាលមួន មានសិក្សាបទពិចជានិងសិក្សាបទរបស់ភិកុ ។

សិលរបស់សាមណេរ គិតសាមណេរត្រូវសង្គមតាមលិក្ខាបទ១០, ទណ្ឌកម្ម១០, នាសន្ត់១០, លេក្តីយវត្ថុ ៧៤ និងលិក្ខាបទជាជាមេកវេដ្ឋេ៩៩ ដែលមានក្នុងប្រព័ន្ធអាជីវកម្មបស់ភីកុំដែរ ។

សាមណេរក៏ត្រូវមានសង្គមនូវតត្រូយ៉ាវ មានចក្ខុវិធីយជាជីវិត មានការចិត្តឲ្យជីវិតដឹងស្នាត លេបង់នូវដីលាមកដែលជាសង្គមនូវកុសលដ្ឋាន មានការពិចារណាក្នុងការប្រើប្រាស់នូវបច្ចុប្បន្ន មានជាតុប្បញ្ញយវេក្តិណ៍ជាជីវិតដឹងស្នាត ដែរ ។

៥~ អត្ថបន្ទាល់សេវាធិទ្វន

សិលមាននីមួយថា ទម្ងាប់ បុប្ផរភពដោយសេចក្តីពីរប៉ាងគី៖

១-សមាជិក កិរយាតម្លល់ដោយប្រែពេទ ។

២-អចលាង កិរយាភ្លលទៅត្រូវប្រើប្រាស់ ។

៦~ សេចក្តីពីរប៉ាងគីនូវការបង្កើត

សមាជិក កិរយាតម្លល់ដោយប្រែពេទ មានសេចក្តីជាការមិនភាពរាយនៃការយកម្ម វិចិកម្ម មនោកម្ម ដោយអំណាចនៃខ្លួនជាអ្នកមានសិលលួបិសុទ្ធ ។

ឧបជានេរណា កិរយាភ្លលទៅត្រូវប្រើប្រាស់មានសេចក្តីជាការត្រូវប្រើប្រាស់ អំណាចនៃការតម្លល់នូវមិជាកុសលទាំងឡាយ កុសលទាំងនេះទូកជាយុបារ៉ាចរកុសលក្តិ អ្នយុបារ៉ាចរកុសលក្តិ លោកកុត្តរកុសលក្តិ ដែលតាំងនៅស្ថិតសេវាបាន

ភាស្វើយមានសិលជាប្រសិទ្ធភាព បើត្រានសិលជាប្រសិទ្ធភាពទៅទេ កុសលទាំងអស់នោះ កែលចំរលាយបាត់ទៅ ព្រះហេតុដៃថ្ងៃសាងដឹងអ្នកចង់បានសេចក្តីសុខ ដែល ត្រូវព្រំងកុសលជាយុរារិចរ បុអរុរារិចរ បុលាកកក្នុងរួម្រួលទៅទេ និងកុងសន្តាននៃ ខ្លួនកែតប្រើដែលដែលខ្ពស់សមាជានបេិយឱ្យស្ថាតបិរិសុទ្ធជួរដង់ កំតប្រើឱ្យមាន សេចក្តីសោរប្រុងឡើយ ។

មួយការងារទៅមានសេចក្តីដឹងទៅឡើងទៅតាម៖

- សិរិច្រោ** សិលមានអត្ថម៉ា កំពុល
- សិសច្រោ** សិលមានអត្ថម៉ាក្រាល
- សិតិច្រោ** សិលមានអត្ថម៉ា ត្រជាក់
- សិវច្រោ** សិលមានអត្ថម៉ា កេវមក្រាន់ ។

ព័ត៌មានទូទៅ, និង, ការគ្រប់គ្រង, ហេតុបិត, និងសេចក្តីជាមួយ

សិល មានសេចក្តីម៉ា ប្រក្រពិជាលក្ខណៈ

និងក្នុងព្រៃន់ថា

ពាក្យនេះ សិលន ប្រក្រពិនេះ គឺលាកពេលបេិយដោយអំណាចនៃ ការតម្លៃដោយប្រព័ន្ធទីកម្ម មានការយកម្លាត់ដើមទៀត ដោយអំណាចនៃការតម្លៃ នូវកុសលដចិន ។

ពាក្យថាគិច្ច បុសម្បញ្ញតិ លាកបោចារសរបស់សិល ។

សិល កិរិយាកម្មបាត់បង់នូវការព្រម្ពស់សិលជាដើម ។

សិល មានគុណភាពធនាគារមិនមានទោសជាសម្បត្តិ ។

សិល មានភាពស្មាតជាអាការប្រាកដ តីផល ។

ភាពស្មាតមានពាយ៉ាងគឺ៖

១-កាយសោចេយ្យ ភាពស្មាតកាយ,

២-វិសោចេយ្យ ភាពស្មាតវាទា,

៣-មនោសោចេយ្យ ភាពស្មាតចិត្ត.

សិលមានចមិ២ យ៉ាងជាបទដ្ឋាន (បោតុដល)

៤-ហិរ សេចក្តីខាសបាប

៥-ទិញប្បូរ សេចក្តីតកំសុតនឹងអំពើបាប

តាមសេចក្តីពិធី កាលដែលបានឱ្យមាន សិលរំមែងកើតឡើង
ជួន សិតនៅដែល តែបើបានឱ្យមិនមានឡើង សិលកំមិនកើតឡើង មិន
សិតនៅ។

៤. នាសិសទ្វូបស៊ិទ

សិលរបស់បុគ្គល ដែលបានសមាជិកបែកឃុំសមាជិកជូនដែលបិសុទ្ធ
និងមានអាណិសង្ស្រប្រើបាន ក្នុងគម្ពីរិសុទ្ធមានសេចក្តីថាកាលបើសិលបិសុទ្ធ
បែកឃុំជាបច្ចូលឱ្យកើតអវិប្បែនិសារ៖សេចក្តីមិនកោតក្របាយស្ថាយក្របាយ ។

-កាលបើអវិប្បែនិសារ៖កើតឡើងបែកឃុំជាបច្ចូលឱ្យកើតបាម៉ោង៖សេចក្តី
វិករាយទន់, កាលបើបាម៉ោង៖កើតឡើងបែកឃុំជាបច្ចូលឱ្យកើតបិតិ សេចក្តីផ្លូត
ចិត្ត, កាលបើបិតិកើតឡើងបែកឃុំជាបច្ចូលឱ្យកើតបស្ថ្រីសេចក្តីស្ថិតិបាយចិត្ត,

កាលបូលស្ថិតឡើងហើយជាបច្ចេកទួលសុខ សែចក្តីផ្តលកាយចិត្ត
កាលបូលសុខកែតឡើងហើយជាបច្ចេកទួលសមាជិ ការតម្លៃចិត្តនឹង, កាលបី
សមាជិកែតឡើងហើយជាបច្ចេកទួលសុខកែតឡាតាំងស្ថិតឡើងហើយ ប្រធានាដែលដឹង
ថ្មានសំយើរបញ្ជាសំនួរដីតាមពិតាកាលបីយជាក្នុតព្រាសណ៍ស្ថិតឡើងហើយ
ជាបច្ចេកទួលសុខកែតនិតិទាលេសេចក្តីផ្តើមណាយ, កាលបូលនិតិទាកែតឡើងហើយជា
បច្ចេកទួលសុខកែតវិវាទ ការប្រាសចាកតម្រក, កាលបីវិវាទកែតឡើងហើយជាបច្ចេកទួល
សុខកែតវិមុនិ ការរួចធ្វើតម្រន្យ់ចាកកិលេស, កាលបីវិមុនិកែតឡើងហើយ ជា
បច្ចេកទួលសុខកែតវិមុនិព្រាសណ៍ស្ថិតឡើងហើយ ប្រធានាដែលថ្មានសំយើរបញ្ជាសំនួរដីតម្រន្យ់ចាក
កិលេស ។

៤. នាគិលឡូសិនបានចំនួន៥ប្រគារ ដោលខ្សោតចំណេះដឹង

១- សិលវា សិលសម្រេច្ញា អប្បមានាជិករណាំ មហនំ កោគក្នុង
អធិកចិត្ត បុគ្គលអ្នកមានសិល មានសិលបិរបុរ រំមែងបាននូវគំនែរការសម្រាតិ
ដែលបានសេចក្តីមិនប្រមានជាបោតុ ។

២- សិលវោគា សិលសម្រេស្ស កល្បាយណា កិត្តិសេច្ញា អគ្គិភ័យ
កល្បាយណាកិត្តិសពុរបស់អ្នកមានសិល មានសិលពេញលេញ រំមែងធុសជុលឡើង ។

៣- សិលវា សិលសម្រេច្ញា យព្យាគទៅ បិរិសំ ឧបសង្គមពិ យទិ
ខត្តិយបិរិសំ យទិ ត្រាប្បុណបិរិសំ យទិ គហបតិបិរិសំ យទិ សមណបិរិស ន
វិសារទា ឧបសង្គមពិ អមដុករោគា អ្នកមានសិល មានសិលពេញលេញ បិរបុរ

ផែងច្បាបទៅការសំបុរីទេរាយ ទូកដាមត្តិយបុរីទួកី ព្រាប្រណបុរីទួក
តបាបតិបុរីទួកី សមរណបុរីទួកី ជាអ្នកគ្រោវក្តា មិនអៀនអន់ច្បាបទៅរក ។

៤- សិលវា សិលសម្បទ្វា អសម្បទ្វា កាលំ ករោតិ
អ្នកមានសិលមានសិលពេញបិបុរ ជាអ្នកមិនវង់ដើរកិរិយា (ស្ថាប់) ។

៥- សិលវា សិលសម្បទ្វា កាយសុយ ករោទា បរមុណា សុគតិ សត្វំ លោកំ
ឧបបង្គតិ អ្នកមានសិល មានសិលពេញបិបុរ បន្ទាប់អំពីបែកធ្លាយកាយទៅ
រែងច្បាបទៅកើតក្នុងសុគតិសុគតិទៅរោក ។

៦- បើចេកតាមប្រភេទយើពុថាមានប្រើប្រាស់ ក្នុងគម្ពិរិសុទ្ធិមត្ត
ភាគ១ មាននិយាយរហូតដល់សិលខាងក្រោម ក្នុងពួកមួយទៅមានការបែងចេកប្រើប្រាស់
ប្រការទៅឡើត តែក្នុងទីនេះយុមលើកយកតែសិលត្រង់ពួកទៅ ទី២ មកលីម្ចង
ដោយសេចក្តីសង្ឃប ។

១០~ សិលមាន ៤ ម៉ោចកិ

១-កិកុសិលំ សិលរបស់កិកុ

២-កិកុនិសិលំ សិលរបស់កិកុនិ

៣-អនុសម្បន្តសិលំ សិលរបស់សាមណោរ និង សាមណោរ ។

៤-តបង្គសិលំ សិលរបស់តបាស្ថ

១១~ សេចក្តីពលរដ្ឋ សំពិនិជ្ជ នៃ យោវ

សិក្សាបទទាំងឡាយដែលប្រាជៈមានប្រាជៈភាពត្រង់ប្រារព្យចំពោះពួកភីកូហើយ
ត្រង់បញ្ជីត្រួចឱ្យដែលប្រាជៈមានប្រាជៈភាពត្រង់ប្រារព្យចំពោះពួកភីកូហើយ
ខ្ញុំ សិក្សាបទទាំងឡាយដែលកើតឡើងដោយការសង្គមតាមពួកភីកូហើយ និង ពួកភីកូហើយ
ហេរជាសិលរបស់ភីកូ ។

សិក្សាបទទាំងឡាយដែលប្រាជៈមានប្រាជៈភាពត្រង់ប្រារព្យនឹងពួកភីកូហើយ
ត្រង់បញ្ជីត្រួចឱ្យដែលប្រាជៈមានប្រាជៈភាពត្រង់ប្រារព្យចំពោះពួកភីកូហើយ មិនមែន
ខ្ញុំ សិលដែលកើតឡើងដោយការសង្គមតាមសិក្សាបទដែលបានប្រាមប្រាម ឬ
អនុញ្ញាតហេរជា ភីកូនិសិល ។

សិលទាំងឡាយ ៩០ មានការរៀបចំពីរថាការធ្វើសត្វមានជីវិតឱ្យធ្លាក់កន្លែងគឺ
សម្រាប់សត្វជាដើមរបស់សាមណេរនិងសាមណេរ ហេរជាអនុបសម្រេចសិល ។

សិក្សាបទ ៥ ភី សិក្សាបទ ៩០ ភី សិក្សាបទ ៥ ដោយអំណាច់នៃអង្គ
ឧបាសម្ព័ន្ធ សិលដែលកើតឡើងដោយការសង្គមតាមសិក្សាបទទាំងនេះ ហេរជា
គបដ្ឋសិល ។

១២~ សិក្សាបទ និង សិល

ពាក្យជាសិក្សាបទ និង សិល មានសេចក្តីផ្តើមគ្នាជួចត្រួចឱ្យនេះ:
សិក្សាបទមាននយថា វិនិយបញ្ជី ដែលប្រាជៈសម្រាប់សម្រាប់ប្រារព្យចំពោះពួកភីកូ

ជាមាត្រាមួយទៅ មានសិក្សាបច្ច ៥ ដែលត្រូវដំឡើងបេីយ ដោយអំណាចនៃសិល ៥ សិក្សាបច្ច ៥ ត្រូវដំឡើងដោយអំណាចនៃអង្គខេត្តសម្រាប់ជាថីម ។

សិលបានដល់ចមិនករិតិចំនាតាដាថីម ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមសិក្សាបច្ច ដែលព្រមទាំងមុន្តូត្រូវដំឡើងបេីយ ។

១៣ ~ សិក្សាចែង ៥

១- ធមាតិបាតា វេរមណី

ចំនាតាដាបេតុគ្រែរមាកកិរយាត្រូវដំឡើងសិលមានជីវិតឱ្យធ្លាក់ចុះគីសម្បាប់សត្វ ។

២- អទិន្ទាពាណ វេរមណី

ចំនាតាដាបេតុគ្រែរមាកកិរយាកាន់យកវត្ថុដែលម្នាក់គេមិនបានឱ្យដោយកាយ បុរាណ ។

៣- កាមេសុមិថ្នាពាណ វេរមណី

ចំនាតាដាបេតុគ្រែរមាកកិរយាប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ។

៤- មុសារាណ វេរមណី

ចំនាតាដាបេតុគ្រែរមាកកិរយាបាលនូវពាក្យកុហក ។

៥- សុរាយមជ្ឈូម្យមានជ្រាស វេរមណី

ចំនាតាដាបេតុគ្រែរមាកកបេតុជាថីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាណ. គីដីកន្លែវទីកស្រីន គីសរានិនមេរ៉យ ។

១៤~ សិក្សាចន ១០

១- បាយការពិបាតា វេរមណី

(តែប្រជុំចក្ខុងសិក្សាបទ ៥)

២- អទិន្នន័យ វេរមណី

(តែប្រជុំចក្ខុង សិក្សាបទ ៥)

៣- អត្ថប្រើរិយា វេរមណី

ចែតនាជាបោតុវេរចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តនូវដែលមិនបានប្រើប្រាស់ គឺសែនពន្លឹវ
មេច្ចុនដុំ ។

៤- មុសាការា វេរមណី

(តែប្រជុំចក្ខុង សិក្សាបទ ៥)

៥- សុរាយមួលប្បញ្ញមានធម្មានា វេរមណី

(តែប្រជុំចក្ខុង សិក្សាបទ ៥)

៦- វិភាគហោដនា វេរមណី

ចែតនាជាបោតុវេរចាកកិរិយាប្រភាគនូវហោដនាបារក្សាចក្ខុងការឲ្យបាន ។

៧- នច្ចាតិវាទិតិវិស្វកម្មសួនា វេរមណី

ចែតនាជាបោតុវេរចាកកិរិយាកំនើងប្រចាំខែត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីបង្កើតការងារ ។

ដែលជាសម្រាប់ដែលក្នុងសំណង់ ។

៨- មាសាគាតនូវឈបនពារណាមណ្ឌនីភូសនធម្មានា វេរមណី

ចេតនាជាបេតុវិរចាកកិរយាថ្មប្រព័ន្ធឌីជីថលប្រជាប់តាក់ទៅស្តីពូលរាងរាង
កាយ ដោយកម្រោងផ្ទា និង គ្រឹះនគរូប និង គ្រឹះនលាបធោនេះ ។

៥- អច្ចាសយនមហាសយទា វវរមណី

ចេតនាជាបេតុវិរចាកកិនិសនេះដើម្បីខ្លួនបានប្រជាប់តាក់ទៅស្តីពូលរាងរាង និងសេវា -
សនេះដើម្បីសេវា ។

៦០- ជាតុរបនធប្បដិតុបានា វវរមណី

ចេតនាជាបេតុវិរចាកកិរយាថ្មលកាន់យកនូវមាស និង ប្រាក់ដោយ
ខ្លួនឯង ប្រប្រើអ្នកដៃទីឱ្យទ្វាលកាន់យកនូវមាសនិងប្រាក់ដំឡូលខ្លួន ប្រព្រកអរ
ចំពោះមាស ប្រចាំថ្ងៃ ប្រចាំសប្តាហ៍ ប្រចាំសប្តាហ៍ ។

១៥~ សិក្សាបទ ៥

១- បាលាណាពិបាតា វវរមណី

(វប្បធម៌ក្នុង សិក្សាបទ ៥)

២- អទិន្ទាជានា វវរមណី

(វប្បធម៌ក្នុង សិក្សាបទ ៥)

៣- អប្បប្បិរយា វវរមណី

(វប្បធម៌ក្នុង សិក្សាបទ ១០)

៤- មុសោរា វវរមណី

(វប្បធម៌ក្នុង សិក្សាបទ ៥)

៥- សុវារមយដ្ឋប្បមានជាតិ នៃរមណី

(បំប្រើចក្ខុង សិក្សាបទ ៥)

៦- វិភាគកោដជាតិ នៃរមណី

(បំប្រើចក្ខុង សិក្សាបទ ១០)

៧- ឥច្ចូគិតវាមិត្តិសួគមនុវត្តន៍មាលាកម្ពុជា និងបន្ទារណាមណ្ឌល-

វិភាគកោដជាតិ នៃរមណី

មេត្តនាជាបេតុព្រះមហាក កិរយាកំនឹងច្រេនឹងប្រគលិនមិនមែន
ក្នុងការដែលជាស្ថ្រីដែលក្នុងការសិក្សាបន្ទារណាមណ្ឌល និងប្រជាប់តាក់តែងស្ថិតស្ថាង
ការងារដោយក្រុមក្រោមដែលបានក្រោចក្រោមក្នុងក្រុមក្រោមដែឡើងទៅ។

៨- ឧច្ចាសយនមហាសយនា នៃរមណី

(បំប្រើចក្ខុង សិក្សាបទ ១០)

សិក្សាបទទាំង ៨ នេះ ព្រះដែលបានបញ្ជាផ្ទៃការត្រួតពិនិត្យដោយអំណាច
នៅអង្គភាពសម្រាប់ពិនិត្យការងារដែលបានក្រោចក្រោមក្នុងក្រុមក្រោម។

៩៦- ឧច្ចាសមិន ៣ ម៉ោង

ខ្លួនឯកសារក្នុងសិក្សាបទ ១០ និងសិក្សាបទ ៥ និងសិក្សាបទ ១០
និងសិក្សាបទ ៥ និងសិក្សាបទ ១០ ព្រះដែលបានបញ្ជាផ្ទៃការត្រួតពិនិត្យដែលបានក្រោចក្រោម
នៅអង្គភាពសម្រាប់ពិនិត្យការងារដែលបានក្រោចក្រោមក្នុងក្រុមក្រោម។

កំណត់ដែលខ្លួនមានសម្បាថ្មរការងយក ។ វិងខេទាសចំណុចបិវិញ គីឡេងដៃមានព្រះភាគច្រេងច្រោសសំណូនធបៀយដោយកំណត់តាមកាល ។

ក្នុងគម្ពុជានឹងបន្ទាត់ ៣ ត្រង់អនវវង្វែកម្នាច់មានសេចក្តីថ្លាមបន្ទាត់មាននីយចា ិចមួយជាតិត្រូវឱ្យដុំពកម៉ោចនូវខ្លួន ។ ខេទាសចំណុចមាន ៣ យ៉ាងគីឡេងដៃមានព្រះភាគច្រេងច្រោស ១ បដិជាត្រូវបន្ទាត់ ១ បដិជាត្រូវបន្ទាត់ ១ ។

១៧~ សេចក្តីពលស្ថាបន្ទាត់អនុញ្ញាតនៃការងារ

១- បកពិធីបន្ទាត់ ខេទាសចំណុចម្នាច់ វិកាលនៃបកពិធីបន្ទាត់នេះមានជំនួយ គីជុលូហក្ខ (បក្សូខ្លួន) ៤៩៩ ការង្វេហក្ខ (បក្សូរនោច) មាន៤៩៩, បក្សូខ្លួនមាន៤៩៩គី ៥កើត, ៥, ១៥, ១៥កើត ។ បក្សូរនោច៤៩៩គី (បីខែពេញ) ៥រោច, ៥, ១៥, ១៥រោច ។ បីខែមិនពេញគី ៥រោច, ៥, ១៥, ១៥រោច ។ នៅពេលបកពិធីបន្ទាត់នេះក្នុងសម្រាប់ប្រព័ន្ធផាងក្រោមគី ៥រោចកើតនិង៥រោចជាកាលនៃការស្វាប់ផិតទេសនាក្នុងពេលនោះ ក្រោយមកព្រះផ្លូវតាមបាកកត្រូវទាំងឡាយ លោកលើកឡើងរាប់បញ្ហាបានដោត្រូវបន្ទាត់ខេទាសចំណុចបកពិធីបន្ទាត់មានជំនួយដែលខ្លួនតាមនៃថ្ងៃខេទាសចំណុច ក្នុងកន្លែះខែខែមួយ ។

២-បដិជាត្រូវបន្ទាត់ ខេទាសចំណុចរបស់បុគ្គលូអ្នកភ្លាក់រលីក ជនទាំងឡាយកាលរក្សានូវខេទាសចំណុចនេះ រំមេងរក្សាដោយអំណាចនៃកិរិយាក្រោកឡើងទទួលនិងជួនតាមនៃថ្ងៃខេទាសចំណុច ក្នុងកន្លែះខែខែមួយ ។

កាលវេនបដិជាត្របាយចម្លានចំនួន ១១ថ្ងៃ ។ ជុលធម្មតា (បក្សខ្លឹត) មានថ្ងៃចីតិ៍ ៤កើត, ៥, ៦, ៧, ៨, ៩កើត ។ កាលបក្ស (បក្សរន្ទាថ) បើខេត្តពូមានអ៊ីថ្ងៃគីឡូបទ (១រោច) ៤,៥,៦,៧,៨,៩កើតរោច កាលបើខេមិនពូមានអ៊ីថ្ងៃគីឡូបទ (១រោច) ៤,៥,៦,៧,៨,៩កើតរោច ។

កាលបើរូមថ្ងៃខេត្តបាយចម្លានទាំងពីរ ត្រូវជាក្នុងមួយខែមានថ្ងៃខេត្តបាយចម្លាន១៩ ។ ថ្ងៃដែលអំពីនោះ ខែមិនពូមាន១០ថ្ងៃក្នុងមួយខែគីឡូបទ (១កើត, ២, ៣, ៩០, ៩១, ៩២កើត ។ ២រោច, ៣, ៩០, ៩១រោច បើខេត្តពូមាន១១ថ្ងៃ ក្នុងមួយខែគីឡូបទ (១កើត, ២, ៣, ៩០, ៩១, ៩២កើត ។ ២រោច, ៣, ៩០, ៩១, ៩២កើត ។ ២រោច, ៣, ៩០, ៩១, ៩២រោច មិនមែនជាកាលវេនបាយចម្លានទេ ។

ស្មរថា កាលបើមួយខែមានថ្ងៃខេត្តបាយចម្លានតែ១៩ថ្ងៃបុណ្យណាង ចុះថ្ងៃនៅសល់១០ បុ ១១ ក្នុងមួយខែនោះ តើជាមី?

ផ្សើយថា សេចក្តីក្នុងគម្ពុជាអង់គ្លេសត្រូវបានបញ្ចប់ថ្ងៃខែក្នុងអស់គីឡូបាលមិនសមាជាននូវខេត្តបាយចម្លានសិលបន្ទូរដើម្បីរក្សានូវសិល ៥, មែនពិត ខែទាំងអស់ជាកាលរបស់សិល៥ ពាក្យដែលពាល់មកហើយនេះ ដោយអំណាច់នៅបុគ្គលកាលមិនរក្សានូវបានបាយចម្លានសិល៥ ពាមដីណើរសេចក្តីនេះបញ្ចប់គីឡូយិពុថា ថ្ងៃដែលសល់ពីការរក្សានូវខេត្តបាយចម្លានជាថ្ងៃដែលបុគ្គលត្រូវរក្សាសិល៥ជានិច្ច ។

**៣- បានិករិយេទោសចំ ខេត្តសែនរបស់អ្នករក្សាទីអស្សារ្យ ។ ខែ
ប្រកបដោយរដ្ឋវិភ័យនៃខេត្ត ភាសាជំ, ស្រាវជ្រាវំ, ភ្នំពេញំ, អស្សុជំ,
កតិកំ ជាកាលនៃបុគ្គលធ្វើនូវបានិករិយបក្តុ ។**

ក្នុងរាជសុត្រវណ្ណនា មានសេចក្តីថា និពឡូទោសចំតីខេត្តសែនចំដែលគោរក្សា
ជាប់ជានិច្ចមិនជាថែង អស់កាលពេលខ្លួនខាងក្រុងរស្សាតីខេត្តសែនចំដែលបុគ្គលរក្សា
ជាប់ជានិច្ចមិនជាថែងអស់កាលទៅឡើង ត្រង់ចន្លោះបរាកណ៍ចំងារក្រី ខេត្តសែនចំដែល
គោរក្សាដាប់ជានិច្ចមិនជាថែងត្រីមកនេះខែប៉ែពីថ្ងៃបរាកណ៍ទៅឡើង ហេរថា
បានិករិយបក្តុ ។

ក្នុងតួនាទី បានបញ្ជាក់ថា និពឡូទោសចំយេន្យោះថា បានិករិយបក្តុនេះ
ត្រោះជាមុនខេត្តសែនចំបុគ្គលគួរក្សាតីថាប្រព័ន្ធដាប់រៀងរាល់ឆ្នាំ បានិករិយបក្តុ
មាននូយថាបក្សនៃបានិករិយេទោសចំ បានដល់បក្សចំងារក្រី បុរាណក្រី ឬបនិករណក្រី
១ បដិជ្ជនកបក្តុៗ ។

បនិករណក្រីបានដល់បក្សនៃការរក្សានូវបកតិខេត្តសែនចំ ជុល្យបក្ស
មានឡៅថ្ងៃ កាលបក្សមានឡៅថ្ងៃ ។

បដិជ្ជនកបក្តុ បានដល់បក្សនៃការរក្សានូវបដិជ្ជនក្រីទោសចំ ជុល្យបក្ស
មាន ៥ ថ្ងៃ កាលបក្សមាន៥ ថ្ងៃ ។

អាជារ្យដៃទោល់ថា ខែពី ភាសាជំ, កតិកំ, ផលុណ៍
ជាបានិករិយបក្តុ ។

អាជ្ញាហ្មេងទេឡើតពោលថា ថ្ងៃទី១៣កុកិត ១រោច, ៧, ៥រោច
ស្រីដែលបាន ដោយអំណាចនៃថ្ងៃខាងមិថុល និងខាងចុងនៃថ្ងៃបាបុកបានដោ

បានដឹកឱរិយបាបុក ។

ពាក្យណាតាប់ចិត្ត បុគ្គលូអ្នកមានសេចក្តីប្រចាំនាទុវិបុណ្យ តប្បីកាន់យក
ពាក្យនោះតាមសេចក្តីតាប់ចិត្តចុះ ។

តូច នៅស្ថានភករណីណាន មានសេចក្តីថា ជនទាំងឡាយរក្សាន់វិ
ធានសេចក្តីងមួយខែវិថ្នេច តូចសុកបាបុក បក្សិទ្ធតានថ្ងៃ តី ១៥, ៨, ១៩ ។ កាល្វបាបុក
បាបុកនោះ មានពាណិជ្ជកម្ម ១៥, ៨, ១៩ ដូចត្រូវ ។

ឧបាសម្រួលិកតូចមួយខែ មានអ៊ីថ្ងៃ ដូចបានពោលមកហើយនេះមានក្នុងទីផែទេ
ក្រោអំពីពុទ្ធកាល ។

វិនាសេចក្តីសម្រេចក្នុងគម្ពីរមង្គលត្បូទិបនិ បានបញ្ជាក់អំពីឧបាសម្រួលិក
មានក្នុងសម្រួលិកនៃការកិតចេងនៃព្រះពុទ្ធថា កាលនៃបកតិខុបាសម្រួលិកក្នុងមួយខែ
ដៃថ្ងៃ កាលនៃបដិជាតុរុបាសម្រួលិកក្នុងមួយខែទៅ១១ថ្ងៃ ខែប្រកបដោយដូវិក្សា
ទាំងអស់ ជាកាលនៃបានដឹកឱរិយបានដែលមែនពិត ។

អាជ្ញាហ្មេងពីក្នុងពោលថា ការធ្វើខុបាសម្រួលិករាជក្រឹត្យថ្ងៃណាទៅក្នុងថ្ងៃណាទៅដែរ
ឱ្យតែមានសម្រាប់ ពាក្យដែលលោកអាជ្ញាហ្មេងពោលយ៉ាងនេះមិនត្រូវធ្វើយ ហើយ
បុគ្គលូរក្សាបានដែលការក្នុងថ្ងៃណាទៅក្នុងថ្ងៃណាទៅ ពុទ្ធឌីវាទដែលកំណត់ក្នុងការរក្សា
ឧបាសម្រួលិក អដ្ឋមិ ថាផុទ្ធសិបណ្ឌរសិជាថីម ជាបាក្យត្រានប្រយោជន៍ទៅហើយបុ?

ថ្វីដែលត្រូវរក្សាមុខធោសចំណិតដែលព្រះសម្បាល់បានអ្នកសំនេះយើង
ទ្រង់បានកំណត់ហើយនៅពីតាតាក្យមានប្រយោជន៍ ហើតុងថ្វេងទុកបិរិយ័ណដែល
ជាអ្នកស្រឡាត្រង់ព្រះពុទ្ធសាសនា ដើម្បីកុំពឹងមិនឃើញនៅព្រះពុទ្ធបរម្ក្រដាម្នាស់
សាបសុឆ្បែ គ្នាដែលគ្រាបព្រឹត្តិតាមកាលកំណត់នៅថ្វីខោសចំណិតដែលព្រះអង្គទ្រង់
ត្រាស់សំឡួងហើយ ។

ស្មោរថា បានដឹកឱ្យបានសេចក្តីថ្វីដែលបានសេចក្តីថ្វីដែលបានសេចក្តីថ្វី
ក្នុងបានដឹកឱ្យបានសេចក្តីថ្វី? ស្មោមពន្លឺលី ។

ផ្ទើយថា សេចក្តីថ្វីដែលបានសេចក្តីថ្វី បុគ្គលកាលរក្សានូវបកតិខោសចំ
កាលនៃបកតិខោសចំទៅខែ មានចំនួន ៩ ។

បុគ្គលកាលរក្សានូវបានដឹកឱ្យបានសេចក្តីថ្វីទៅខែ មានចំនួន ១៧ ។ ឯងបុគ្គលរក្សានូវ
បានដឹកឱ្យបានសេចក្តីថ្វី ត្រូវរក្សាមុខធោសចំណិតបានចំនួន ១៧ ។ បុគ្គលរក្សានូវ
មិនបានលប់បង់នូវថ្វីខែ ៩ ដែលបានសេចក្តីថ្វីដែលបានសេចក្តីថ្វី ។

១៤. ឥឡូចការណ៍

បុគ្គលអ្នករក្សានូវសិលម៉ោគ, សិលធម៌, សិល១០គី, សិល៨គី ត្រូវរក្សានូវ
កុសលកម្មបច្ចុប្បន្ន និងរៀរាជាកអកុសលកម្មបច្ចុប្បន្ន ។

កម្មបច្ចុប្បន្ន បុគ្គលនៃអំពើ

កុសលកម្មបច្ចុប្បន្ន១០គី

កាយកម្មធម្ម, វិចិកម្មធម្ម, មនោកម្មធម្ម ។

ការយកចុះតា

១-បាលាតិបាតា នៅមណី កិរិយាខ្សែរចាកដើម្បីតសត្វឱ្យធ្លាក់ចុះ
គិសម្ងាប់សត្វ ។

២-អទិន្នន័យ នៅមណី កិរិយាខ្សែរចាកការងយករបស់ដែលមាស់គេមិន
បានឱ្យ ។

៣-ការមសុមចូចាបា នៅមណី កិរិយាខ្សែរចាកប្រព្រឹត្តខុសត្វុងកាម ។

ថចិកចុះពុំ

៤-មុសារាជា នៅមណី កិរិយាខ្សែរចាកការនិយាយកុហក ។

៥-បិសុធនាយ វាទាយ នៅមណី កិរិយាខ្សែរចាកការនិយាយព្រៃង ។

៦-ជុសាយ វាទាយ នៅមណី កិរិយាខ្សែរចាកការនិយាយពាក្យអាណក្រក់ ។

៧-សម្បប្បុណ្ណាពា នៅមណី កិរិយាខ្សែរចាកការនិយាយពាក្យតត
ប្រយោជន៍ ។

ថននាកចុះតា

៨-អនកជ្ញាក មិនសម្រៀងរំពោចង់បានប្រព្រឹត្តរបស់គេដើរបស់ខ្លួន ។

៩-អព្រាបាទោ មិនចងចិត្តគំភូនចងចិត្តឱ្យសត្វដៃទែដល់នូវសេចក្តីនាស ។

១០-សម្បាទិដ្ឋិ យល់យើព្រៃតាមគន្លឹងផែិ ។

នគរូសនបត្រចំណាំទី១០

ចាត់ជាកាយកម្ម គឺធ្វើដោយកាយពាយ៉ាង៖

១-បាយភាពិបាត ធ្វើជីវិសត្ថិឱ្យឆ្លាក់ចុះកន្លែងគីសម្បាប់សត្វ ។

២-អទិន្នន័ោ កាន់យករបស់ដេលម្ចាស់គេមិនបានឱ្យ ។

៣-ការមសុមិច្ចាថាក ប្រព្រឹត្តុខុសក្នុងកាម ។

ចាត់ជារឿកម្ម គឺធ្វើដោយវាទា ឈ្មោះ៖

៤-មុសារាទ និយាយកុហក ។

៥-បិសុណរាទា និយាយពុំពុំៗ ។

៦-ដុរសរាទា និយាយពាក្យរាក្យកំ ។

៧-សម្បប្បុណាប និយាយពាក្យតតប្រយោជន៍ ។

ចាត់ជាមនោកម្ម គឺធ្វើដោយចិត្តពាយ៉ាង៖

៨-អភិដ្ឋា សម្បិដ្ឋា ពេចចង់បានរបស់គេមកធ្វើជារបស់ខ្ពស់ ។

៩-ព្រាទាទ ចងចិត្តគុំក្បនចងចង់បានរបស់គេមកធ្វើជារបស់ខ្ពស់ ។

១០-មិច្ចាមិត្ត យល់ឃើញខុសចាកកន្លងផិមិ ។

កម្ម១០យ៉ាងនេះ ជាដំឡើងបាបមិនគ្នរប្រព្រឹត្តទេ ។

១៤~ ក្នុងចំ ៤០

កុសលកម្មបច្ច ៩០ បើចេកឱ្យពិស្ងាមាន ៤០

ចាត់ថាកាយកដ្ឋាន ១២

- ១- កិរយាថ្មីរចាកការសម្បាប់សត្វមានជីវិតដោយខ្ពស់ ។
- ២- កិរយាថ្មីរចាកការប្រើគេឱ្យសម្បាប់សត្វមានជីវិត ។
- ៣- កិរយាថ្មីរចាកការពេញចិត្តក្នុងការសម្បាប់សត្វមានជីវិត ។
- ៤- កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវិវាទការសម្បាប់សត្វមានជីវិត ។
- ៥- កិរយាថ្មីរចាកការការកាន់យករបស់ដែលម្នាស់គេមិនបានឱ្យដោយខ្ពស់ ឯង ។
- ៦- កិរយាថ្មីរចាកការប្រើគេឱ្យការកាន់យករបស់ដែលម្នាស់គេមិនបានឱ្យ ។
- ៧- កិរយាថ្មីរចាកការពេញចិត្តក្នុងការការកាន់យករបស់ដែលម្នាស់គេមិនបានឱ្យ ។
- ៨- កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវិវាទការការកាន់យករបស់ដែលម្នាស់គេមិនបានឱ្យ ។
- ៩- កិរយាថ្មីរចាកការប្រពៃត្តុខុសក្នុងការដោយខ្ពស់ ។
- ១០- កិរយាថ្មីរចាកការប្រើគេឱ្យប្រពៃត្តុខុសក្នុងការ ។
- ១១- កិរយាថ្មីរចាកការពេញចិត្តក្នុងការប្រពៃត្តុខុសក្នុងការ ។

១២-កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវេលាប្រព័ន្ធគុង
កាម ៤

ចាត់ថាគម្រោង ៦

- ៩-កិរយាថ្មីរចាកការនិយាយកុហកដោយខ្ពស់ ។
- ១០-កិរយាថ្មីរចាកការប្រើគេឱ្យនិយាយកុហក ។
- ១១-កិរយាថ្មីរចាកការពេញចិត្តកុងការនិយាយកុហក ។
- ១២-កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវេលាប្រព័ន្ធដឹងទាន់ ។
- ១៣-កិរយាថ្មីរចាកការនិយាយពុះពុះដោយខ្ពស់ ។
- ១៤-កិរយាថ្មីរចាកការប្រើគេឱ្យនិយាយពុះពុះ ។
- ១៥-កិរយាថ្មីរចាកការពេញចិត្តកុងការនិយាយពុះពុះ ។
- ១៦-កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវេលាប្រព័ន្ធទូន ។
- ១៧-កិរយាថ្មីរចាកការនិយាយពាក្យអារក្រកដោយខ្ពស់ ។
- ១៨-កិរយាថ្មីរចាកការប្រើគេឱ្យនិយាយពាក្យអារក្រក ។
- ១៩-កិរយាថ្មីរចាកការពេញចិត្តកុងការនិយាយពាក្យអារក្រក ។
- ២០-កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវេលាប្រព័ន្ធទូន ។
- ២១-កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវេលាប្រព័ន្ធទូន ។
- ២២-កិរយាថ្មីរចាកការពិណិត្យនាសរសើរគុណវេលាប្រព័ន្ធទូន ។
- ២៣-កិរយាថ្មីរចាកការនិយាយពាក្យតតប្រយោជន៍ដោយខ្ពស់ ។
- ២៤-កិរយាថ្មីរចាកការប្រើគេឱ្យនិយាយពាក្យតតប្រយោជន៍ ។

- ១៥-កិរយានៅរៀបចាកការពេញចិត្តក្នុងការនិយាយពាក្យតតប្រយោជន៍ ។
១៦-កិរយានៅរៀបចាកការពិពណ៌នាសរសើរគុណវិនាគនការនិយាយពាក្យតតប្រយោជន៍ ។

ចាត់ថាមទេសភាគខ្ពស់ ១២

- ១- កិរយានៅរៀបចាកការសម្រួលរំពោះចំណែកប្រព័ន្ធបន្ទាន់តែដោយខ្លួនឯង ។
២- កិរយានៅរៀបចាកការប្រើគេឱ្យសម្រួលរំពោះចំណែកប្រព័ន្ធបន្ទាន់តែ ។
៣- កិរយានៅរៀបចាកការពេញចិត្តក្នុងការសម្រួលរំពោះចំណែកប្រព័ន្ធបន្ទាន់តែ
៤- កិរយានៅរៀបចាកការពិពណ៌នាសរសើរគុណវិនាគនការសម្រួលរំពោះចំណែកប្រព័ន្ធបន្ទាន់តែ ។
៥- កិរយានៅរៀបចាកការចែងចិត្តគុណភាពដោយខ្លួនឯង ។
៦- កិរយានៅរៀបចាកការប្រើគេឱ្យចែងចិត្តគុណភាព ។
៧- កិរយានៅរៀបចាកការពេញចិត្តក្នុងការចែងចិត្តគុណភាព ។
៨- កិរយានៅរៀបចាកការពិពណ៌នាសរសើរគុណវិនាគនការចែងចិត្តគុណភាព ។
៩- កិរយានៅរៀបចាកការប្រើគេឱ្យរួមចំណែកគ្រប់គ្រងដីដោយខ្លួនឯង ។
១០- កិរយានៅរៀបចាកការប្រើគេឱ្យរួមចំណែកគ្រប់គ្រងដីដោយខ្លួនឯង ។
១១- កិរយានៅរៀបចាកការពេញចិត្តក្នុងការខុសចាកគ្រប់គ្រងដីដោយខ្លួនឯង ។
១២- កិរយានៅរៀបចាកការពិពណ៌នាសរសើរគុណវិនាគនការរួមចំណែកគ្រប់គ្រង ។

ពន្លេងចមិ ៤

រូមភាយកម្មទៅ វិចិកម្មទៅ មនោកម្មទៅត្រូវជា ៤០ខាងកុសលកម្មបច្ចុប្បន្ន ។
ចំណោកងអកុសលកម្មបច្ចុប្បន្ន ក៏មាន ៤០ដួចត្រា ត្រាន់តែពាក្យដួយត្រាំពីរប៉ុណ្ណោះ ។

២០~ របៀបផ្តល់ខ្លួនឈានៗ

កិរិយាល័យបង្ហើរដីនូវពីរប៉ុណ្ណោះប្រការហើយ ប្រកបកិច្ចការចិត្តឯមជីវិតដោយ
ត្រូវព្រៀវតាមដីឈ្មោះថា “រាជីវវិនិច្ឆ័យ” ដូចមានពុទ្ធបង្ហាញតិចំដែលព្រះសម្បាព-
សម្បូទ្ធេប្រជែងបាមចំពោះនឹងកិត្តិចំងឡាយថា:

ចញ្ចូល គិត្តិទ និវិត្ត ឬជិត្ត ឬបាសិទ្ធ ឬករណីយា

ម្នាលកិត្តិចំងឡាយដីនូវពីរប៉ុណ្ណោះទាំងឡាយដូចការឧបាសកម្មនៃប្រើប្រើ
ទ្វីយ៍ ។

ចំណោកងប្រការនេះតី

១-សត្វរណិជ្ជា ដូច្នោត្រីនសាល្ងាចុំដសម្រាប់ប្រហារ តីថ្មីត្រីន
សាល្ងាចុំដនោះដោយខ្លួនឯង បុប្រើអ្នកដៃខ្សោយថ្មី បុបានមកដោយហេតុងណា
មួយ ហើយលក់នូវត្រីនសាល្ងាចុំដនោះ ។

២-សត្វរណិជ្ជា ដូច្នោមនុស្ស ។

៣-មំសរណិជ្ជា ដូច្នោសាច់ តីចិត្តឯមនូវសត្វិចំងឡាយមានដ្ឋាកជាដើម
ឬុំដល់សត្វិចំងឡាយនោះដែមទៀតដីនឹងកែស្សាប់យកសាច់លក់ ។

៤-មដ្ឋរណិជ្ជា ដូច្នោទិកប្រើនឹងគឺ ដុំត្រីនឈណាមួយឱ្យកើតឡើងជាទីក

ប្រវិនដោយខ្ពស់បុច្ចាតេយកមកបើយលកំនួរទីកប្រវិននេះ ។
៥-វិសវិណុជា ជូនច្បាស់ពិស តីថាត់ចែងដុំច្បាស់ឱ្យកើតឡើងដោយខ្ពស់
ឯង បុគ្គលិកដុំឱ្យ បុណ្យមកដោយហេតុណាមួយហើយលកំនួរច្បាស់ ។
ឧបាសក កាលវៀរចាកជំនួយខ្ពស់ទាំង៥ប្រការនេះ ហើយបានប្រពិបត្តិការ
ិច្ឆូមជើរដោយជមិលិយាត់ជាមានអាជីវិធីដោយប្រវត្តិ ។

៤១. សិក្សាសិទ្ធិ

សិលរបស់ភីកុសឡូប

ភីកុសឡូបត្រូវបាននាយកសិលរបស់ភីកុសឡូប

-បានឱ្យម៉ាក្តុសវរសិល ១

-ត្រួរយសវរសិល ១

-អាជីវិបាទិសុឡូសិល ១

-បច្ចុប្បន្និសិទ្ធិសិល ១

បានឱ្យម៉ាក្តុសវរសិល ពាក្យរាយក្រោមប្រព័ន្ធបានប្រពិបត្តិការ

"ភីកុសឡូបបានឱ្យម៉ាក្តុស សង្ឃមហើយបិរុបរដោយអាជារៈ និង គោចរោះគង់នៅជាតិ

អ្នកយើប្បាយជាប្រក្រតិក្តុងទោសទាំងឡាយស្មើបន្ទិចបន្ទិចសមាជានហើយសិក្សា
ក្តុងសិក្សាបទទាំងឡាយ^៤ សិលនេះយោងបានដើរសិល ។

តំត្ថិយសំខាន់ខាន់

ពាក្យជាលាកដែលព្រះដែលព្រះមានព្រះភាពព្រៃងពោល

ហើយថា កិក្តុនទោះយើប្បាយចក្ខុតិំត្រូវ មិនមានកិរិយាតារ៉ែយកនូវនិមិត្ត និង
អនុញ្ញាតនេះជាប្រក្រតិ អកុសលិចមិចំណាមកមានអភិដ្ឋានិងទាមនស្សីត្រប
សងគតនូវកិក្តុកាលតាន់នៅមិនសង្គមនូវចក្ខុត្រូយ រក្សានូវចក្ខុត្រូយ ដល់នូវការ
សង្គមក្នុងចក្ខុត្រូយ ពួសមេងដោយត្រាចៀក ។ ដំភីនដោយច្រមុំ ។ ដំឡើង
ក្របជញ្ញកំសែជាតិដោយអណ្តាត ។ ប៉ះនូវដោដ្ឋានៗដោយកាយ ។ ដើង
ច្បាស់នូវដំដោយចិត្តមិនមានកិរិយាតារ៉ែយកនូវនិមិត្តនិងអនុញ្ញាតនេះជាប្រក្រតិ
។ ដល់នូវការសង្គមក្នុងមនិត្រូយ "សិលនេះយោង តម្លៃយសំវរសិល" ។

រាជីទិន្នន័យសិតិំនេះ កិរិយាប្រើប្រាកមិថ្នាដីវេះ (ការចិត្តឯមជីតិខុស)

ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចបាប^៥ មិទាំងឡាយមានកុហន្តជាដើមរបស់បុគ្គល

^៤ សិក្សាបទក្នុងបានដើរសិល និង ក្រកាបានដើរសិល ។

^៥ -បាបធិមានមប្រាកតិ

១-កុហន្ត ការកុហន្តដោយប្រកត

២-លបនា ការនិយាយភាគកំទាក់ដោយវាទា

៣-នេមិត្តិកតា ការធ្វើនូវនិមិត្ត ការប្រើបាយកលដោយកាយខ្លះដោយវាទាខ្លះ ។

៤-និប្បសិកតា ការពោលតាំងប្រុសអ្នក ប្រើសម្បិជាហោនសម្រាប់ការសការយកលាក

ដែលប្រព្រឹត្តកន្លែងនូវសិក្សាបច្ចុប្បន្ន ដែលព្រមដើម្បីមានព្រះរាជក្រច្ច័ន្ធបញ្ជាក់ហើយព្រះរាជក្រច្ច័ន្ធជីវិតជាបេតុ សិលនេះ ឈ្មោះថា អាជីវិបាទិសុទ្ធិសិល ។

៥-លាក់នាក់ និងគិតិសន្តាតា ការរកលាកដោយលាក គឺការយកលាកទៅទាក់លាក ។

៥-សិក្សាបច្ចុប្បន្ន

១-ភីកុមានសេចក្តីប្រាញ្យាលោមកដែលសេចក្តីប្រាញ្យាលោមអូតុធមនុស្សដួម
គឺមហគ្គត់ដិននៃការក្នុងមិមានយោនសមាបត្តិជាជីមដែលមិនមានភ្លូនខ្ពស់នូវទាយក
ដ្ឋោះផ្ទា ព្រះហេតុការិតីមជីវិតត្រូវអាបត្តិបានជិក ។

២-ភីកុមិនកនាឱរូបុសនិងស្រីបានត្រាដាច្បីប្រពន្ធ បូត្រាន់តែឱ្យបានជាសហយុសនិងត្រា
ព្រះតែហេតុការិតីមជីវិត ត្រូវអាបត្តិសង្ឃារិសស ។

៣-ភីកុមេលអូតុធមនុស្សដិនចំនួនចំណាំបញ្ជាផ្លែងមកដាក់ខ្លួនថា
"នឹងអូក! មិនតែភីកុមេលបានដែលនៅក្នុងវិហារបស់អូក ភីកុមេលនៅជាប្រះអរបណ្ត
ហើយ ពេលអូតុធបែងព្រះតែហេតុការិតីមជីវិត ត្រូវអាបត្តិចុល្យចួយ ។

៤-ភីកុមិនមានដីសូមបណ្តិតការដែលប្រយោជន៍នឹងយកមកបរិភោគទូទៅនៃព្រះ
ហេតុតែការិតីមជីវិត ហើយបរិភោគត្រូវអាបត្តិបានជិតិយៈ ។

៥-ភីកុមិនមានដីសូមបណ្តិតការដែលប្រយោជន៍នឹងយកមកបរិភោគទូទៅនៃព្រះ
ហេតុតែការិតីមជីវិត ហើយបរិភោគត្រូវអាបត្តិបានទេសនិយ ។

៦-ភីកុមិនមានដីសូមសម្រួល បាយកី ប្រយោជន៍នឹងយកមកបរិភោគទូទៅនៃព្រះ
ហេតុតែការិតីមជីវិតហើយបរិភោគត្រូវអាបត្តិទូកដុំ ។

សិក្សាបច្ចុប្បន្ន ដែលព្រមបរមត្រច្រង់បញ្ជាតិ ព្រះហេតុតែការិតីមជីវិតនៅ
ភីកុមិនគ្មានសម្រាប់ប្រព្រឹត្តកន្លែង ព្រះជាបេតុទាំងឯកអាជីវិបាទិសុទ្ធិសិលដួងផ្ទាយបុ
ស៊ាហ្មោះ ។

ចប្បယសនិស្សិតសិទ ការប្រើប្រាស់នូវបច្ចុប្បន្ន ដែលបរិសុទ្ធដោយ
ការពិធារណា ដែលព្រះជ័ម្យនៃការគ្រប់គ្រង់ត្រាស់ពោលហើយដោយនឹងយកន
យ៉ាងនេះជាថីមថា ចាបិសខ្លា ឈ្មោះសាទិទៅ ចាបិសខាតិ យោទេនិត សិទស្ស្រួ
ចាបិយាកាយ ឧណ្ឌស្ស្រួ ចាបិយាកាយ ឱំសមទកសាខាកាតិសិទសមុខស្ស្រួលា
ចាបិយាកាយ យោទេនិត ហិរិកាចិនប្បីជិត្តាគនត្រូវ។

បញ្ជីតិតប្បីពិធារណាដោយឱ្យបាយថា អាត្រាអញ្ញរាប្រើយសពីប្រើប្រាស់
នូវសំព័ន្ធឌីវិរ កំណត់ទុក ដើម្បីនឹងការពារនូវត្រដាក់ ដើម្បីនឹងការពារនូវកម្មោ
ដើម្បីការពារនូវសម្បស្ស្រួ របោម មួស ខ្សោំ កម្មោវ្វេ និងពស់តួចពស់ជំទំងឡាយ
កំណត់ទុកដើម្បីតើងបិទបញ្ចប់នូវអវយោវេដែលធ្វើនូវសេចក្តីផ្លាស់ឱ្យកម្រិកបុំណោះ
ជាថីម សិលនេះល្អាតបច្ចុប្បន្នសនិស្សិតសិល ។

-ជាជិមាត្រសំទេសិទ គិកកុីឱ្យដល់ប្រាមដោយសទ្ទាដារក្រីនសម្រេ
ព្រះភាពសិក្សាបច្ចុបញ្ជីកនុងហើយនូវរិស់យរបស់សារក ។

ភិកុីអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាជាថីម្បីចេញចាកទុក បានសមាជាននូវសិក្សាបច្ច
នោះឱ្យបានឈ្មប្រំពេញ ឬុះត្រាគំពើនូវការសម្រួលិងសុមិក្តុងជីវិតឡើយសមដូចព្រះ
ពុទ្ធឌីកាថ្នាំ៖

សត្វត្រឡប់វិច រក្សានូវសុតិតយ៉ាងណា, សត្វចាមិវ រក្សានូវកន្លឹមយ៉ាងណា,
កុដុមិករក្សាត្នូនជាតិស្រឡាត្រំពេតម្នាកំយ៉ាងណា, បុរសមានត្នូកពេតម្នាង រក្សានូវ

តែងកន្លោះយ៉ាងណា, អ្នកទាំងឡាយជាអ្នក កាលបរក្បានុវិសិល មានសិលជាទី
សេឡាត្រូ មានសេចក្តីការពក្ខុងសិលសព្វាកាលកំយ៉ាងនោះ ។

កិក្ខុអ្នកមានសិលជាទីសេឡាត្រូ មានប្រធានាដើម្បីចេញចាកសង្ការទុក
ដើម្បីពុំងសិលឱ្យពេញបិបូរ សូម្បីហេតុកើតឡើងត្រូវអស់ជីវិតតប្បិល៖បង់ជីវិត
កុំម្មាយនូវសិលឡើយ សមដុំចតុទ្ទដីកាថា៖

ជាតិមាត្រា និងសាសនា នគរបាល និងបាល់ប្រជាធិបតេយ្យ

កិក្ខុកាលពុំងបាតិមោកូឱ្យស្អាត តប្បិល៖បង់ជីវិតតែម៉ោង កុំម្មាយនូវ
សិលសំរែ៖ ដែលប្រាជែកនាថ្មីបញ្ចប់បញ្ហាបើយ ។

-ស្រួលសំខាន់សិល គឺកិក្ខុឱ្យដល់ប្រាមដោយសតិមនពិត សេចក្តីកើត
ថា សិលនោះមានសតិជាគ្រឹះឱ្យស្អាត ប្រាជែត្រួយដែលតម្លៃនៅមាំ គឺលេស
មានអភិវឌ្ឍជាមុន ដើម្បីបង្កើតធម្មានកំដោយសតិប្លើងនេះ ។

-រាជីនិទ្ទេសុខសិល គឺកិក្ខុឱ្យដល់ប្រាមដោយសេចក្តីព្រាយាមម៉ែនពិត
ប្រាជែថាសិលនោះមានវិរយៈគឺ សេចក្តីព្រាយាមជាគ្រឹះឱ្យស្អាត ប្រាជែការកើត
ឡើងប្រាមនូវការលេបង់មិថ្នាដើរបស់កិក្ខុមានសេចក្តីព្រាយាមប្រាករពុលិយដោយ
ប្រព័ន្ត ។

-ចច្ចាយសន្លឹសវិតស៊ិទ គីកិក្តូមួរដល់ប្រមដោយបញ្ហាមនពិត សេចក្តី
ពិតជាសិលនោះមានបញ្ហាដារគ្រឿងឱ្យឆ្លាត ព្រោះភាពស្ថាតអាចដើម្បីកិរិយា
យើងឲ្យរវោទាសនិងអាណិសង្គ្រួងបច្ចុប្បន្នទាំងឡាយរបស់កិក្តូមួរមានបញ្ហា ។

២២~ សេចក្តីសោវណ្ណទៅនៅឯណីទី

៣-ការកើតឡើងនៃធិតិខណ្ឌ៖ ដាច់, អទុ៖ ផ្ទះ, សពល៖ ពាណិជ្ជកម្ម, សម្រាប់ ពាណិជ្ជកម្ម, នៃសិលព្រោះហកុពេលាក យស ព្រាតិ រាយកាយ ជីតផងដោយ
មេច្ចុនសំបោត ពាកង ហេវថា សេចក្តីសោវណ្ណរបស់សិល ។

២៣~ សេចក្តីលាស្សីទៅនៅឯណីសេចក្តីសោវណ្ណទៅនៅឯណីទី

សិទជាច់ គីដាច់ត្រង់បើកាបទខាន់ដើម បូច្ញាវ្វង់ទីបំផុតក្នុងរាបតិ
ទាំងពាកង ផ្ទុចជាសំពាត់សាងកដែលដាច់ត្រង់ជាយ ។

សិទឆ្លៃ៖ គីបែកធ្លាយត្រង់សិក្សាបទកណ្តាល ផ្ទុចជាសំពាត់សាងកដែល
ផ្ទះចំកណ្តាល ។

សិទពាណាង គីបែកធ្លាយត្រង់សិក្សាបទពីរ ឬ តាមលំដាប់ ផ្ទុចជា
មេគោរពពាណាង ។

សិទព្រឹង៖ គីដាច់ត្រង់សិក្សាបទជាជនោះ៧ ផ្ទុចជាមេគោរពព្រឹង៖

ទម្រង់នស់៖យោតពិ

១-អ្នកប្រព្រឹត្តនូវព្រៃបញ្ចីរិយ ហើយត្រកអរនូវកិរិយាងប័គកំដួរព្រមបាទ
របស់មាតុគ្រាមប្លប្អូចចង់បាននូវអំពើទាំងនេះ ។

២-មិនដល់ម៉ោះ ត្រីមតែសិច្ចការការឃើញលេងប្រំឡើងជាមួយនឹងមាតុគ្រាម
ហើយត្រកអរតាមនោះ ។

៣-មិនដល់ម៉ោះ ត្រីមតែសម្បកំភ្លករបស់មាតុគ្រាមដោយភ្លករបស់ខ្លួន
ប្លញ្ញកំចិត្តឱមឱ្យមាតុគ្រាមហើយត្រកអរតាមនោះ ។

៤-មិនដល់ម៉ោះត្រីមតែស្ថាប់សំឡេងរបស់មាតុគ្រាមសិច និយាយស្តី
ប្លប្អូនជាដើម ខំដើរដើរបំផុតឯករាជការដោយ ក្រោកកំពេងជាដើម
ហើយត្រកអរតាមនោះ ។

៥-មិនដល់ម៉ោះត្រីមតែនឹកភ្លកដល់សំណើចសិចសមិចរថា នឹងលេញង
លេងដែលខ្លួនធ្វាប់សិច ធ្វាប់ចរថា ធ្វាប់លេងជាមួយនឹងមាតុគ្រាមក្នុងកាលមុន
ហើយត្រកអរតាមនោះ ។

៦-មិនដល់ម៉ោះត្រីមតែយិច្ឆុកបាបពីដែលស្ថប់ស្ថល់ដោយកាមគុណាទ
ជាដើមហើយត្រកអរចំពោះការសុប់ស្ថល់ដោយកាមគុណាទនោះ ។

៧-មិនដល់ម៉ោះត្រីមតែប្រចាំខ្សោយបានជាថេវនិការឃើញលាមួយ ហើយ
ប្រព្រឹត្តនូវព្រៃបញ្ចីរិយធិ ដោយប្រចាំថាមពីនឹងបានជាថេវតាប់បន្តេះ ប្លើទៅ

ដែលមានសក្តីជាំរាយដោយសិលនេះ វត្ថុនេះ តប់នេះ ព្រាប្បុចិរិយនេះដូចខែៗ
ហើយត្រួរទៅតាមទំនងនោះ ។

ទាំងពីយ៉ាងនេះហើយដែលបោះឆ្នោត មេច្ចុនសំយោគ ព្រោះត្រូវដោះស្រាយតែ
នឹងប្រកបដោយមេច្ចុន ។

កាលបិសមណ្ឌត្រាប្បុណ្ឌរាយ ប្រព្រឹត្តតាមលំអាននេះ សិលក្តិ
ព្រាប្បុចិរិយក្តីរបស់សមណ្ឌត្រាប្បុណ្ឌរាយនោះ បានលើឡាយ៖ថា ជាចំផង ផ្សេងៗ
ពាណិជ្ជកម្ម ព្រមទាំង ជាចំណេះដឹង ។

២៤. ក្រសួងក្រសួងនៃសាធារណៈ

សិលមិនជាចំ មិនផ្តុះ មិនពាល់ មិនព្រេ គឺព្រោះមានព្រោះភាគត្រៃង
ស្រោះដោយការមិនទម្រាយនូវសិក្សាបទ ដោយប្រការទាំងអស់ជាង ដោយការធ្វើ
ឯកសារសម្រេចនូវទោសដែលបែកផ្ទាយសិក្សាបទហើយជាង ដោយកិរិយាកេត្តឡើង
នៅគុណមានអប្បេដ្ឋាតា ភាពនៃខ្លួនជាអ្នកប្រាជ្ញាតិច សន្តិដិតា ភាពនៃខ្លួនជាអ្នក
សន្នោស់ សល្បោគោតា ភាពនៃខ្លួនជាអ្នកដុសខាត់ជាតិដើម ព្រោះការមិនកេត្តឡើង
នៅមេច្ចុនសំយោគ ព្រមទាំង និងកិរិយាមិនកេត្តឡើងនៅបាបចម្លើ មានកោដ់
សេចក្តីព្រោះ, ឧបនាយក: ចងក្រោងទុក, មក្តុ: រដ្ឋមន្ត្រី, បណ្តាល, បណ្តាល: វាយប្បកស្ថិ
តិស្សា សេចក្តីច្រៀលន, មច្ចិរិយ សេចក្តីកំណាន, មាយា លាក់ពុត, សាច់យុរី
អូតអាន, ថម្គោះ, វិនិត្តិន, សារម្គោះ ប្រទួងវាសនា, មាន៖ ប្រកាន់ខ្លន, អតិមាន៖
មិលដាយគេ, មទោះ ស្រីវិនិត្ត, បមាន៖ ប្រកែសដ្ឋសជាតិដើមជាង ។

សេចក្តីពិតថា លើលុងលាក់ដែលមិនបែកផ្ទាយដោយប្រយោជន៍ថានេះ
វត្ថុមានលាកជាដើមក្នុងមិនបែកផ្ទាយដោយទោសទៅសេចក្តីប្រមាណហើយ
បានធ្វើនូវការសំឡុងទោសនោះហើយក្នុងមិនបែកផ្ទាយមេចុនសំយោគ បុ
បាបុបិទិកី សិលននោះព្រះដែលព្រះភាពត្រួងត្រាសសំឡុងហើយចា
សិលមិនជាច់ មិនផ្លូវ មិនពាល់ មិនព្រមទៀត ។ សិលននោះជាសិល
អ្នកប្រជុំលោកពេលសរសើរ មិនបែកពាល់ដល់ពណ្ឌា និងទិន្នន័យកិរិយាភ្លៀង
ឧបចារសមាជិនធមប្បន្ទាសមាជិឃីប្រព័ន្ធនៅទៅ។
តើនោះហើយបាននៅក្នុងការសរសើរសិលន និងការប្រជុំបាននៅក្នុងការសរសើរសិលន ។

ឯកសារនេះបានរាយការណ៍នៅក្នុងការសរសើរសិលន និងការប្រជុំបាននៅក្នុងការសរសើរសិលន ។

២៥~ ទោសទេសស៊ិទ្ធិបន្ទី

សិលវិបត្តិ ការវិនាសនៃសិល ទោសនៃការវិនាសសិលរបស់បុគ្គលអ្នក
ត្រួសសិល តីព្រះដែលព្រះភាពត្រួងសំឡុងក្នុងសុតមានមេប្រការ បុគ្គលអ្នកត្រួស
សិលពេលបាននូវទោសម៉ោងតី

១ - មិនបាននូវគំននទ្រព្យសម្បត្តិ (ទ្រព្យសម្បត្តិចេះតើវិនាស) ។

២ - កិត្តិសព្វាក្រកំដុសអំណុលទ្រឹង ។

៣ - ពេលមានមុខអេវ៉ែនអន់ ជាកំមុខសំយុងចុះក្នុងកាលចូលទៅការនឹងប្រជុំ

៤-វេដ្ឋនស្ថារតី ក្នុងពេលធ្វើការកិរយា (ស្ថាប់) ។

៥- បន្ទាប់អំពីបែកផ្លាយទម្លាយខន្តទៅ តែងចូលទៅកើតក្នុងអបាយភូមិ ។

ម្មោងទ្រៃទោសរបស់សិល គឺបុគ្គលម្នកត្រួសិលមិនជាឌីតាប់ចិត្ត
របស់ទេវតា និង មនុស្សទាំងឡាយ ជាបុគ្គលគឺសព្វប្រុថាទីមិនកប្បឹងទ្វានរើរីយៈ
ប្រកបដោយទូកដល់សព្វប្រុថាទី តែងកើតវិប្បុជិសារក្នុងពេលគេតិះដៃរួលបុគ្គល
ម្នកត្រួសិល និងសរសើរទូវបុគ្គលម្នកមានសិល មានសម្បូរភាពកំង់ចុងជាសំណើ
សាងកដែលគេធ្វើអំពីសំបកដែឡើ មានកិរយាប៉ះព្រមទៀតក្នុងមានតម្លៃតិច មានការ
ជ្រោះលំបាកដូចជារណ្តាលាមកដែលគេកប់អស់ប្រើននៅក្នុងជាមនេក ជាម្នកប្រស
ខាងក្រោមអំពីឱកគោលសង្គ ដូចជាអង់គ្មេត់អុសដែលគេដូចខ្សោចហើយស្មើមីបេដ្ឋាស្ទេ
ឯងជាកិកកូកិមិនមែនជាកិកកូក ដូចជាសត្វាដាប់តាមបញ្ជានគោមានសេចក្តីតក់ស្ម័គ
រើយៈ ដូចជាបុរសប្រកបដោយពេរទាំងអស់ មិនគួរមនោជាមួយ ដូចជា
សាកសពស្ថាប់ ស្មើមីប្រកបដោយគុណមានសុតជាជីម កីមិនគួរដល់ការបួជា
របស់សព្វប្រុថាទីទាំងឡាយដូចជាក្រើងក្នុងពេជ្រដូចខ្សោច មិនគួរដល់ការបួជារបស់
ពួកព្រោះបានឯក, មិនគួរក្នុងកិរយាប្រាក់ដីនូវគុណវិសេសដូចមនុស្សខ្មៅ មិនគួរក្នុង
ការយើរក្នុងកិរយាប្រាក់ដីនូវរូប, អស់សង្កែមក្នុងព្រះសម្បូរ ដូចជាកុមារតូចនៃចណ្តាលអត់មាន
សង្កែមក្នុងរាជ្យ, ស្មើមីកាលសម្ងាត់នូវខ្លួនថាមពុជាម្នកប្រកបដោយសេចក្តីសុខ
ក្នុងរាជ្យ កីមិនគួរក្នុងកិរយាប្រាក់ដីនូវរឿងមែនពិត ។

២៦~ រាជិយខ្សែនឹងសម្បត្តិ

សីទសម្បត្តិ មាននូវប្រព័ន្ធទីបុគ្គលកប្បីជាបច្ចេះ និងអាណិសង្គមនានសភាព
ដូចជានិងទោស របស់សិលវិបត្តិកីបុគ្គលកប្បីជាបច្ចេះ ។

អាណិសង្គមនេះមានពេលបរិយ ក្នុងសេវាក្រោមនៃទោសរបស់សិលវិបត្តិបើយ
កាលដែលបុគ្គលពិចារណាយើពួកវាទោសរបស់សិលវិបត្តិបើយ និន្ទេរចុះទៅ
ក្នុងសិលសម្បត្តិដោយពិត ។

ពេញ ព្រោះរហាតុដូចថ្វាជ សិលគីបុគ្គលយើពួកទោសរបស់សិលវិបត្តិ និង
យើពួកអាណិសង្គមរបស់សិលសម្បត្តិនេះ ដូចបានពេលរួចបើយកប្បីឱ្យផ្តល់ ។

២៧~ រាជប្រព័ន្ធដែល

យោគរំចោ ដែលជាអ្នកសម្រឡាត្រូវកុម្ភ សូប់ទុកក្នុងសង្ការវង់ កាលបើ
សមាជាននូវសិលបើយ កប្បីសង្គមប្រុងប្រយ័ត្នកំប្រព័ន្ធកន្លឹវសិក្សាបទ
ដែលខ្លួនសមាជានបើយ តែចាកាលបើមានសេចក្តីភាគចាត់ជាថែងសិលណាមួយ
ដោយទោសនូវសេចក្តីប្របែសធ្វោះ ត្រូវទៅប្រកាសប្រាប់អំពីទោសកំហុស
របស់ខ្លួនចំពោះអាថ្មី ឬ សព្វប្រុងកិរិយសំឡុងទោសនោះ ហើយត្រូវធ្វើនូវ
សេចក្តីបង្គមតទៅត្រៀវត ។

ការដំឡើងសិល គឺជាការដំឡើងការយកមុខ វិចិកមុខ និងមនោកមុខឱ្យស្មាត
បិវិសុទ្ធឌួចមានសេចក្តីសំឡុងក្នុងគម្រោងដីមិនមានជិតិការយុទ្ធលបណ្ឌាសកពិភីត្ត ត្រង់
ចូលឆ្លោយបុណ្យរាជការនូវត្រួតពិនិត្យបន្ទុលចែកកំជាប់ទៅក្នុងផិលយាយៗណា,

ទីកដែលត្រានក្នុងផ្ទិលប្រជុំនឹងដែលត្រូវបារាំប់, ប្រចាំឆ្នាំលម្អិតរបីនៃដែលត្រានទីកយ៉ាងណា, ពួកភីក្តុងដែលមិនមានសេចក្តីឡើងខ្លាសក្នុងសម្បាធម៌សារវាន់ (ពោលពាក្យកុហកដោយដឹងខ្ពស់) មានសមណាចមិ (ដីរបស់ជនអ្នកស្វីប់) មានប្រមាណភិថក់យ៉ាងនោះ ។

ជីវិបស់ស្អែចចូលទៅការនៃសង្គម ធ្វើការគ្រប់អវយវេះទាំងអស់មិនមានសេសសល់ តែនៅលាក់ប្រមោយព្រះខ្លាថសេចក្តីផ្លាច់ប័ណ្ណយ៉ាងណា ភីក្តុងសក្តីនៃព្រះពុទ្ធសាសនា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីឡើងខ្លាស់ក្នុងការពោលពាក្យកុហក សូម្បីបន្ទិចបន្ទុចក់យ៉ាងនោះ ។

ជីវិបស់ស្អែចចូលទៅការនៃសង្គម ធ្វើការគ្រប់អវយវេះទាំងអស់មិនអាចសេសសល់ដោយមិនមានសេចក្តីខ្លាថស្អាប់យ៉ាងណា ភីក្តុងសក្តីសាសនាព្រះព័ត៌មាត គប្បែសិក្សាថ្មានអាត្រាមព្រឹងមិនពោលពាក្យកុហក សូម្បីបន្ទិចបន្ទុចក់យ៉ាងនោះ ។

ការផ្តល់មុខនិងកញ្ចប់ដើម្បីមិលមុខស្អាត និងមិនស្អាតយ៉ាងណា ជនអ្នកជុំក្រោមៗការការងារ វិចិកម្ពុជា នៅកម្ពុជាដើរ ធ្វើការត្រីវិវេក្តិធន បានគឺ

១-មុននឹងប្រារព្យដោយការងារដោយការ វាទា ចិត្តត្រូវដោយសេចក្តីត្រីវិវេក្តិធនការងារនោះសិន តើលូប្បាក្រក់ ។

២-ពេលកំពុងដោយការងារដោយការ វាទា ចិត្តត្រូវដោយសេចក្តីត្រីវិវេក្តិធនការងារនោះឡើង តើលូប្បាក្រក់ ។

៣-ពេលដើរការងារនោះបើយ ត្រូវធ្វើសេចក្តីត្រួវនិងការងារនោះទៀត តិ៍មួបអារក្រក់ ។

ប្រសិនបើធ្វើនូវសេចក្តីត្រួវនិងការងារនោះ យើងចាត់ការងារនោះជា
អកុសល (អារក្រក) ត្រូវលីបង់ចេញយប់ធ្វើ តែបើការងារនោះជាកុសល (ល្អ)
ទៅត្រូវព្យាយាមធ្វើចុះ ។

ម្ប៉ាងទៀតកាយកម្មនិងវគ្គកម្មដែលបានធ្វើកន្លងបើយជាកុសល គឺខ្លួន
ត្រូវចូលទៅរកច្តី បុសព្រៃលី បុជាឌ្ឋាកប្រជុំបណ្តិតណាមួយ ហើយសម្រេចនូវ
ទោសកំបុសរបស់ខ្លួននោះ ក្នុងទីផ្សេះមុខដោយកំណាក់ល្អៈមទ្រឹះយ កាលបី
សម្រេចទោសនោះរួចហើយ គឺធ្វើនូវសេចក្តីសង្ឃមឱ្យល្អតទៅមុខ ។ ហើកម្មតី
អំពើដែលខ្លួនធ្វើរបចបើយនោះល្អទេ ត្រូវព័ត៌មានបិត ថាមោដ្ឋែមឱ្យពេរពេញទៀង
ក្នុងសន្លានតទៅ ។

ម្ប៉ាងទៀត គីយោគិដែលជម្រោសិលឱ្យស្ថាតបរិសុទ្ធនោះ ត្រូវធ្វើខ្លួនឱ្យ
មានសភាពជាឌ្ឋាកប្រជាទិច សន្លាសុសាត់ចិត្តគិតិមុខរដង រួចចាកអំពី
មេដ្ឋានសំបុរាណ និងបាបចមិលាយក មានការជាដើម ដោយការចម្រើននូវកម្មដ្ឋាន
ណាមួយក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ក្នុងទីនេះ ការជម្រោសិលឱ្យស្ថាតជូរដង ដោយការចម្រើននូវកម្មដ្ឋាន
នោះ សូមលើកយកតែព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានូវកម្មដ្ឋានមួយ មកសម្រេចនោយសេចក្តី
សង្ឃបែតបុំណូនកដ្ឋានតទៅ ។

២៤. ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ក្នុងគម្ពិរិសុទ្ធិមត្តភាពមេ ពួនដីការប្រជែងសំខ្លួនថា៖

សែរ ពិភីមេ ពិភី នរញ្ញវត្ថេតា នា រូបូន្មានតោតា នា
សុញ្ញរាល់តោតា នា និសិទ្ធិកិត្ត មហាវណ៍ នាកុវិក្សា ឧលីកាយំ បណ្តិចាយ
បរិច្ឆេទ សតិ ឧបឡើបត្រា នៅ សេតា ន នស្សនតិ សេតា
នស្សនតិ។

ម្នាល់ពិភីទាំងឡាយ ពិភីក្នុងសាសនានេះជាអ្នកនៅក្នុងវេត្ថិ នៅឡើប
គល់ឈើកិត្ត នៅក្នុងផ្ទះស្តាត់កិត្ត អង្គយេពេនកំភ្លុនតាំងកាយឱ្យប្រជែងតម្លៃស្តារតិឱ្យ
មានមុខធ្លោះទៅរកកម្មដាន ពិភីនោះមានស្តារតិថែនពិតជកដើម្បីមចេញ មាន
ស្តារតិជកដើម្បីមចូល ។

២៥. សេចក្តីពលរៀបចំពីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

អាជាហាយស្សិមាននឹងយថា ការលើកនូវដើម្បីមចេញ និងដើម្បីមចូល ។

ជនអ្នកយើពុកកំយក្នុងសង្ការវិដ្ឋ ហេរ ពិភី ។

ចិត្តមាននឹងយថា ធម្មជាតិអ្នកគិត អ្នកត្រីមិនជានាមុនវាអារម្មណីចិត្ត
ដែលគេមិនបានអប់រំហើយដែងពេមានសភាពដោងដូង កម្រិតញាប់ពីរទៅតាម
អារម្មណីជាងម្នាតា ជាងម្នាតាតិពិបាករក្សាង្វាង្វាលបានដោយកម្រ មានកិរិយា
កិតនិងកិរិយាលត់ទៅវិញ្ញរហូសជាថីបំជុំត ពេជ្យមានកិរិយាង្វាកំចុំក្នុងអារម្មណី

ជាថ្នូរប្រព័ន្ធ និងមិនជាថ្នូរប្រព័ន្ធដើរទៀត ស្រីយេ ឡើងជាតិទុក្ខគ្រប់យ៉ាង
មែនតែចម្លោងឡើងជាតិយោរាជាព នៅពេលណារម្បណីទាំងឡាយមាន
រារម្បណីជាតិដើមមកប៉ះដ្ឋាប់និងទ្វារមានចក្ខានជាតិដើមម្បងទៅ ចិត្តដែនសុះទៅ
តាមទ្វារិចិមានចក្ខានទ្វារិចិជាតិដើម ឡើងទៅក្រោមដំបូងសេតសាយនូវរស
នៃអារម្មណីនោះ កាលបើអារម្មណីនោះគួរឱ្យកើតឡើងសេចក្តីរករាយកំជាប់ជាតកំ
ភុំអារម្មណីនោះយ៉ាងវេក្រលេង កាលបើអារម្មណីនោះគួរតាំងកូវកូវកូវកូវកូវកូវ
ចិត្តដែនច្នាក់ កំដល់នូវសេចក្តីទោមនស្សុកុងអារម្មណីនោះយ៉ាងវេក្រពេក។

បើដឹងថ្វេះ សត្វទាំងឡាយកំដល់នូវសេចក្តីទុក្ខតតំណើ ជារៀងរាល់ថ្វេ
យប់។ ព្រោះហេតុដឹងថ្វេះ បុគ្គលុកមានសេចក្តីត្រូវការរួមចាកទុក គបីគ្រប់គ្រង
ឡូនិត្តសមដូចពុទ្ធភាសិតថា “ចិត្ត តុតិ សុខ ធម៌” ចិត្តដែលគេគ្រប់គ្រង
ឱ្យបើយ៉ាងនៅក្នុងសុខ ឬ “ចិត្ត ធម៌ សុខ ធម៌” ចិត្តដែលគេឡូនិត្ត
ឱ្យបើយ៉ាងនៅក្នុងសុខ។

បុគ្គលុដែលជាអាជិកមួក (មួកដែលទើបតែបែងចែកប៉ះផ្ទើមរៀនសុច្បរ) តែងតែ
មានចិត្តមិនបីដឹងប៉ុំ កាលបើឡូនិត្តមិត្តភុំនិច្ឆ័ន់ប្រុកប្រាស់ដែលជាថិច្ឆេក្ខែវ
ដោយពួកមានសំឡែងអីនេះបានដើរបានយកនូវអារម្មណីនោះតាមទ្វារ ព្រោះចិត្តមែន
តែរីរាយរសាប់រសល់សុះទៅកាន់យកនូវអារម្មណីនោះតាមទ្វារ ព្រោះហេតុ
ដឹងថ្វេះទើបព្រោះសម្បាលសម្បូទ័រមក្ខណ៍នៅប្រជាធិបីនៃប្រព័ន្ធដែលនឹងការអប់រំចិត្ត។
សម្បាលដល់សមាជិករវាង ដល់យោគរវាងអ្នកមានសេចក្តីត្រូវការកុងការអប់រំចិត្ត។

ហេតុផ្ទៃដែលយោតារចរជាអាជិកមួកបុគ្គលិកមានសេចក្តីប្រចាំឆ្នី
ចម្រើននូវអាណាពាណិជ្ជកម្ម គឺត្រួតពិនិត្យក្រឡៅដោយពួកគណៈ និងទី
មានសំខ្លែងគឺកកងរំពង ចូលទៅរាជ្យសំបុរាណនៅក្នុងថ្ងៃស្អាត់ បុឡេវបគលិកឈើ
ស្អាត់ បុគ្គុងដែលស្អាត់ បុគ្គុងតុប វិបារ បុទិណាមួយដែលស្អាត់ ជាថីដែលអាមដើម្បី
ងាយស្រួលក្នុងការចម្រើនកម្មដាន ព្រះម៉ាណាយានមានសំខ្លែងជាបន្ទាង់ ។
កំនើងដែលស្អាត់នៅ៖ ជាថីងាយស្រួលក្នុងការចម្រើននូវសមាជិករៀន ដើម្បីកិរិយា
ត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេសដែង ។ កាលបូរិយាតារចរសំណងរកបាននូវសេវាសន៌ដែលម
គ្នាគែលសមាជិករៀនបើយក្រវអង្គួយ ព្រះពីរយាបចអង្គួយនេះជាតីរយាបច
ស្តូប់ជាចំណោកនៅកិរិយាបចមិននូវព្រាតនៅចិត្ត និងភាពនៅចិត្តមិនវិរាយ ។

អង្គួយ គឺអង្គួយដូចតែត្រួតឱ្យមានលើ ព្រះការអង្គួយដូចតែត្រួតនេះ ជាតីរយាបច
នាមកន្លែងសេចក្តីស្រួលក្នុងការប្រព័ន្ធដើម្បីចុះទៅខ្លួន អស្សាសបស្សាស់ (ខ្លួន
ដកដើម្បីមចេញ និងខ្លួនដកដើម្បីមចេញ) ដែង ជាមុនយោនៅកិរិយាតារចរដោយជី
វិញនូវអារម្មណ៍ដែង ។

បន្ទាប់មកត្រូវតាំងការយុវត្រនៃលើ ព្រះម៉ាការតាំងការយុវត្រនៃលើនាមី
សេវក សាថ់ សរស់មិនត្រាមចុះ នៅនាមានការចុកចាប់ជាថីមដែលកែតាមទីនឹង
អំពីសេវក សាថ់ សរស់ត្រាមចុះសង្គត់ត្រានៅ៖កំមិនកែតាមទីនឹង កាលបូរិយាតារ
មិនកែតាមទីនឹងដែល ចិត្តកំមានអារម្មណ៍មួលតែមួយលូ កម្មដានមិនធ្លាក់ចុះ កំចុះល
ដល់នូវសេចក្តីមជ្រើននូលបំពួលាយលូ ។ បន្ទាប់មកត្រូវតម្លល់សតិ តីស្តារតីឱ្យមាន

មុខឆ្លោះទៅរកប្រាជែវាណាពណ៌ស្ថិកមួយដែលខ្នងត្រូវចម្រោះនៅទៅ ។ ត្រឹមវិធី
នេះជាកិច្ចសំខាន់បំផុត ព្រោះថាគារចម្រោះនឹងកម្មដ្ឋានបើយោគារវរមានចិត្តរាយ
មាយអណ្តុតអណ្តុងនោះក៏ធ្វើឱ្យកិច្ចភាព ព្រោះបោតុនោះមុននឹងប្រាប់ដើម្បីនឹងក
រកខ្សោះដែលដឹងចំណាំ និងខ្សោះដែលដឹងចំណាំ យោគារវរប្រាប់ប្រមូលចិត្តឱ្យមូល
ដែលចេញអំពីអារម្មណីផ្សេងៗ ហើយតម្លៃស្ថារតីឱ្យប្រើប្រាស់មំល្បី ជវិធីដែលចិត្តចេញពី
អារម្មណីផ្សេងៗនោះមានរបៀបដូចតែទៅ ។

៣០. ការប្រចាំឆ្នាំនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច

បុគ្គលម្នាក់ប្រចាំឆ្នាំនេះ គប្បីធ្វើឡើងក្នុងចិត្តនូវបោតុទាំង ៥ ប្រការ
ស្ថិក ការណ៍ ។

១. ប្រការណ៍ និងប្រការគិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច

១-ចេញចាកអកុសលិវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ប្រកបដោយសន្និ៍ លោកស៊ា ទោស់ មោប់
និងដោយបោតុដែលជាកុសលិវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ។

២-ចេញចាកអកុសលិវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ដោយការកំណត់យើងចាន់នៃអកុសលិវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ។

៣-ចេញចាកអកុសលិវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ដោយការមិនរលើកនិងមិនធ្វើឡើងក្នុងចិត្ត
ក្នុងអារម្មណីដែលនាំឱ្យកិច្ចអកុសលិវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ។

៤-ចេញចាកអកុសលិវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ដោយធ្វើឡើងក្នុងចិត្តនូវវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច
ក៏ដោយការកំណត់នៃវិតក្នុងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ។

៥-ចេញចាកអកុលលវិក្ត់ ដោយយកសណ្ឌាតទល់នឹងពិធានខាងលើ
ហើយខាមេដ្ឋាក់ចិត្តភូងផ្លូវអត់ដើម សង្គត់សង្គិនតាបកម្រួវអកុលចិត្ត
ដោយកុសលចិត្ត ។

វិធីនេះ ជាកិច្ចអកិដភូងការប្រមូលចិត្តឱ្យមូល ការធ្វើតាមរបៀបអត់
ដើមនេះ មិនមែនធ្វើរបៀបមូលចិត្តឱ្យមូលមួយវាំពេច បុម្ភយ
ខណៈៗ ឱ្យចិត្តមួលភូងអារម្មណីតែមួយបុណ្យការ ព្រោះថាអកុលវិតក្តៃដែលមែន
តែមិនធ្វើឱ្យមកតែមានកាយសង្ហារ គឺខ្សោះដើមចេញចាកនឹងខ្សោះដើម
ចិត្តល កាលបើទីបិត្តភូងផ្លូវបិទខ្សោះលីងឱ្យមានការប្រព្រឹត្តឡើងចុះទៅ អកុល
វិតក្តៃ កំរាលតែតាមមួយវាំពេច ។

បន្ទាប់មក កាលបើចិត្តមួលភូងផ្លូវលូហិយ យោតារចរត្រវាំមានស្ថារតី
រលិកនូវខ្សោះដកដើមចេញចាកនឹងខ្សោះដកដើមចិត្តលទៅម៉ោងបុណ្យការ ភូងនីយនេះ
សូមយល់ចុះថា អារម្មណីតែមួយចិត្តទៅតែមួយ ដែលកំពុងប្រាកដភូងបច្ចុប្បន្ន
អារម្មណីតែមួយគឺខ្សោះដកដើមចេញចាក និងខ្សោះដកដើមចិត្តល ចិត្តទៅមួយគិចិត្ត
រលិកនូវខ្សោះដកដើមចេញចាក និងខ្សោះដកដើមចិត្តលទៅម៉ោង ។ ដែលកំពុង
ប្រាកដភូងបច្ចុប្បន្ន គឺខ្សោះក្នុងចិត្តកិ ដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈដែលកំពុង
អង្គយដ្ឋានចំក្បែនចម្រិននោះឯង មិនកំណត់យកអារម្មណី និងចិត្តភូងអតិត បុ
អនាគតឡើយ ។

យោតារ៉ា គប្បិជាមួកមានចិត្តស្ថិតនៅខាងក្រុងផ្លូវតាំងនៅម៉ាណ្ឌបឹង
អកុសលដុមិមិនអាចគ្របសង្គតែចិត្តបាន កាលបើចិត្តតាំងនៅលួយបាននេះបឹង កែ
គប្បិបញ្ញនស្សារពីរលីកតាមដានខ្សោលដើម្បីមចេញ និងខ្សោលដកដើម្បីមចូលតែម៉ោង
តានៅ។

៣១ ~ ផ្លូវតាមតំបន់ខ្លួន

ខ្សោលមានទេត្រក្នុលតី

១- ឯធម៌ នស្សូសនោ ឯធម៌ នស្សូសាទិតិ បញ្ហាណាតិ
កិក្នុកាលដកដើម្បីមចេញវិន កែដើម្បីរាយសំថា អាត្រាមពុជកដើម្បីមចេញវិន ។

ឯធម៌ នស្សូសនោ ឯធម៌ នស្សូសាទិតិ បញ្ហាណាតិ
កិក្នុកាលដកដើម្បីមចូលវិនកែដើម្បីរាយសំថា អាត្រាមពុជកដើម្បីមចូលវិន ។

២- នស្សុំ នា នស្សូសនោ នស្សុំ នស្សូសាទិតិ បញ្ហាណាតិ
កិក្នុកាលដកដើម្បីមចេញខ្លឹមកែដើម្បីរាយសំថា អាត្រាមពុជកដើម្បីមចេញខ្លឹម ។

នស្សុំ នា នស្សូសនោ នស្សុំ នស្សូសាទិតិ បញ្ហាណាតិ
កិក្នុកាលដកដើម្បីមចូលខ្លឹម កែដើម្បីរាយសំថា អាត្រាមពុជកដើម្បីមចូលខ្លឹម ។

៣- សញ្ញាកាយប្រជុំដីសំទិន នស្សូសិស្សាទិតិ សិក្និតិ

កិក្នុសិក្សាថា អាត្រាមពុជកដីសំទិនកែដើម្បីរាយតីខ្សោលដែលបានការិយាល័យ កែដើម្បីរាយតីខ្សោលដែលបានការិយាល័យ ។

**សញ្ញាកាយប្បដិសំនេះទាំង ៣ស្ត្រីស្ត្រាទីតិ សិក្សាតិ (ភីកុ) សិក្សា
ជាអាណាព្យីកិនកំណត់ដឹងច្បាស់នូវការយកីខ្សោលទាំងពួងហើយដកដើរដើមច្បាល ។**

៤- បស្ថ្រុម្ភៃយំ កាយសឡារំ និងស្ត្រីស្ត្រាទីតិ សិក្សាតិ

ភីកុសិក្សាជា អាណាព្យីកិនរម្មាប់នូវការយសង្គារ ទើបដកដើរដើមច្បាល ។

បស្ថ្រុម្ភៃយំ កាយសឡារំ និងស្ត្រីស្ត្រាទីតិ សិក្សាតិ

ភីកុសិក្សាជា អាណាព្យីកិនរម្មាប់នូវការយសង្គារ ទើបដកដើរដើមច្បាល ។

៣៧~ សេចក្តីបំនុះអិត្វប្រតិបត្តិនូវខ្លួនថ្មីត្រូវបាន

យោគវេចរកាលបើតម្លៃបិត្តក្នុងត្រួងនឹងល្អបើយ បន្ទាប់មកត្រូវដក
ដើរដើមច្បាលវិន ដកដើរដើមច្បាលវិនរឿយៈ ។ ទន្លឹមនឹងការដកដើរដើមច្បាល
វិននៅ៖ ត្រូវមានស្ថានពីរលីកនិងព្យាយាយដឹងនូវខ្សោលដើរដើមច្បាលវិន ច្បាលវិនដែល
កំពុងប្រព្រឹត្តទេរឿងចុះនោះនៅ៖ដី ។ ការចម្រើនដោយការលីកនិងដឹងនូវខ្សោលដក
ដកដើរដើមច្បាល-ច្បាលវិន គឺយោគវេចរដែលតែចម្រើនទៅ សេពទៅ, ធ្វើទៅ ធ្វើឱ្យ
ម្រើនរឿយៈទៅ ។ ក្នុងពេលចម្រើន បើសិនសតិនិងព្យាយាយរលតែតែចម្រោះពីខ្សោល
មេច្បាល គប្បិទាត្របច្ចុប្បន្នឱ្យមានសតិនិងព្យាយាយកំណត់ដឹងនូវខ្សោលមេច្បាល ។
មុនដាបុងការហាត់សតិ និងព្យាយាយកំណត់ដឹងនូវខ្សោលមេច្បាល យោគវេចរអ្នក
សិក្សាជីះនៅមានរលតែសតិនិងព្យាយាយក្នុងកាលខែ មិនរលតែក្នុងកាលខែដោយមុត្តា
តែដែលយោគវេចរព្យាយាមហាត់រលីកហាត់ដឹងនូវខ្សោលមេច្បាលរឿយៈទៅ សតិ

និងព្រាសក៍ដល់នូវការចាស់ក្របខ្លិចមួងទាំងពីរ រហូតដល់សេតិនិងព្រាសក៍លែងរលប់
សោះ អាចកំណត់ដើម្បីរួមចំណែកដើម្បីមិនមែនជាបញ្ហាដែលត្រូវបានគ្រប់វារៈ ប្រព័ន្ធឌី
ឡើងចុះជាប្រក្រាណធម៌ កាលបិះខ្សោលជាបញ្គាត់ដើម្បីមិនមែនជាបញ្ហាដែលត្រូវបានគ្រប់វារៈ ប្រព័ន្ធឌី
ស្ថិតិនិងចុះជាប្រក្រាណធម៌ ជាអារម្មណភ័យបស់សេតិនិងព្រាសក៍ បន្ទាប់ក្រោយមកខ្សោលជាបញ្ហាដែលត្រូវបានគ្រប់វារៈ
ក៏ដែរកំង់ចុះមកមានសភាពខ្លួនប្រព័ន្ធឌីឡើងចុះ កាលបិះខ្សោលជាបញ្គាត់ដើម្បីមិនមែនជាបញ្ហាដែលត្រូវបានគ្រប់វារៈ
ទីកើតឡើងហើយ យោគាត្រូវមានស្ថានពីនិងព្រាសក៍កំណត់ដើម្បីរួមចំណែកដើម្បីមិនមែនជាបញ្ហាដែលត្រូវបានគ្រប់វារៈ
ជាបញ្គាត់ដើម្បីមិនមែនជាបញ្ហាដែលត្រូវបានគ្រប់វារៈ

កាលបិះយោគាត្រូវមានសេតិនិងព្រាសក៍កំពុងផែកកំណត់ដើម្បីខ្សោលជាបញ្គាត់ដើម្បីមិនមែនជាបញ្ហាដែលត្រូវបានគ្រប់វារៈ
ក្នុងពេលវេលានោះសភាពនៃខ្សោលក៏កើតឡើងហើយសម្រួលប្រព័ន្ធឌី ក្នុងករដកាយ ពួកខ្សោលខ្លះប្រព័ន្ធឌីឡើងទៅលើខ្លះ ប្រព័ន្ធផ្លូវក្រាមខ្លះ
ប្រព័ន្ធកាត់ទិនកាយខ្លះ មានសភាពជាជុសកសែរសៀវភៅណែនក្នុងកាយខ្លះ រាយបែក
ជ្រាយទៅពេញកាយបណ្តាលឱ្យរសបរពិបតិនមុខមាត់ ណែនខ្ពស់ ដែលដើរ ពោះ
ត្រូវ ក ក្បាល ជាដើម ពួកខ្សោលទាំងនេះមានសភាពត្រាតត្រាត ជាពួកខ្សោល
ប្រព័ន្ធឌីក្នុងកាយមិនឡើងទាត់សោះឡើយ កាលបិះខ្សោលមានសភាពត្រាត
ត្រាតកើតឡើងហើយ តែងតាកំពេលនូវទុក្រវេទនាមួយកើតឡើង កាលបិះទុក្រ
វេទនានោះកើតឡើងហើយ ក្នុងឧបាទេរោងខ្លះពួកខ្សោលអំពីរឿង
លំបាកតាមផ្លូវកាយ ខ្លះតាមផ្លូវកាយប៉ុណ្ណោះប៉ុណ្ណោះពួកខ្សោលអំពីរឿង

សេចក្តីរាលើយក្នុងជីវិត នោះក៏មកតែវា ដើម្បីទូកក្នុងចិត្ត មិនត្រូវទំនងតាមឧបាយ នៅបញ្ញាជំនួយទិត ។

សេចក្តីពិតត្ថុងគម្ពិសុទ្ធិមត្តភាពមានសេចក្តីថា កាលបីយោគវាទរ មានសតិនិងញ្ហាណាកំណត់នូវខ្សោលដែលធ្វើឡើងច្បាស់ឡើង កាលបីមានសភាព ខ្សោលៗត្រាត្រាតកែពីឡើងក្នុងករណកាយយ៉ាងចេន យោគវាទរមិនត្រូវមានចិត្ត ឡៅដើរកំក្នុងខ្សោលទៅដំឡើងអស់នោះឡើយ ត្រូវតែមានសតិនិងញ្ហាណាកំណត់ដើរការ ដើមកណ្តាលនិងខាងចុងនៃការ តីខ្សោលអស្សាសបស្សាស់ឱ្យពិតត្រាកដ ហើយ ដែកដោនិមមចេញ-ចូលទៅម៉ោងបានហើយ កាលបីយោគវាទរប្រពិបត្តិយ៉ាងនេះ មិនយុរប៉ុន្មានពួកខ្សោលដើរកែពីកំហិយក្នុងករណកាយទាំងនោះក៏ហត់ ឡៅ ក៏ស្មើប៉ុណ្ណោះដោយទិត ។

ខាងដើម កណ្តាល ខាងចុងនៃខ្សោលអស្សាស់ តីខ្សោលដែកដោនិមចេញ ត្រូងផ្តើតជាតាមខាងដើម បេះដុំជាកណ្តាល ចុងប្រមុះជាតាមចុង ។

ខាងដើម កណ្តាល ខាងចុងនៃខ្សោលបស្សាស់ ខ្សោលដែកដោនិមចូលត្រូង ចុងប្រមុះជាតាមដើមនៃខ្សោល បេះដុំជាកណ្តាលនៃខ្សោល ផ្តើតជាតាមចុងនៃ ខ្សោល ។

បញ្ញាកំនឹងយ៉ែមទ្រៀតថា កាលបីខ្សោលត្រាត្រាតកែពីឡើងតាមពេញ

ក្នុងករដោយត្រូវយោតារចរតម្លល់ស្ថារតិ និងព្យាហណ្ឌត្រង់ចំណុចា មានអាមីជី
នៃខ្សែជាជើងមួយស្ថិតិ ហើយដកដើមចេញ-ចូល មិនយុទ្ធបុន្ណានកនខ្សែជោគ
គ្រាតក៏សូប់រមាប់រលត់បាត់ទៅ ។

កាលបើខ្សែជោគគ្រាតក្នុងករដោយទាំងអស់ សូប់រមាប់រលត់បាត់ទៅ
ហើយ កាលបើពិនិត្យមិនខ្សែជាក្នុងករដោយក៏នឹងយិញចានខ្សែជោគអស្សាស៊ិស្សាស៊ិ
មានសភាពធ្វើតាស្ថិដប្រព័ន្ធខ្សែដឹងចុះ ទីនឹងខ្សែជោគអស្សាស៊ិស្សាស៊ិ លិត្ត
ប្រព័ន្ធខ្សែដឹងចុះនោះ ភាពត្រជាក់ស្ថូលក៏ផ្សាយទៅក្នុងករដោយបន្ទិចមួងទៅ
រហូតដល់ករដោយទាំងមួលមានសភាពត្រជាក់ទាំងអស់ កាលបើភាពត្រជាក់
ផ្សាយទៅពេញសូប់ក្នុងករដោយយ៉ាងនេះ សុខវេទនាក់កែតិទ្សេដឹង ក្នុងណាង់
ដែលសុខវេទនាកែតិទ្សេដឹងយោតារចរខ្លះក៏ដល់នូវសេចក្តីរករាយ ស្រស់ស្រាយ
សប្តាយចិត្ត រហូតដល់សរសើរប្រាប់ដល់សព្វបញ្ជារដែលប្រព័ន្ធដិជាមួយត្រា
ហើយក៏ជាប់ចិត្តក្នុងសុខវេទនានោះ ។ ក្នុងបញ្ហាកាលដែលសុខវេទនាកែតិទ្សេដឹង
ហើយ យោតារចរបែបជាសរសើរហើយជាប់ចិត្តក្នុងសុខវេទនានោះ មកតែពីការ
ធ្វើឡើកក្នុងចិត្តមិនត្រូវតាមឧបាយនៃបញ្ហាជំនិត ។

ក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនេះ កាលបើសុខវេទនាកែតិទ្សេដឹងហើយព្រោះការ
ត្រជាក់ស្ថូលកែតិទ្សេដឹងក្នុងករដោយ យោតារចរមិនត្រូវជាប់ចិត្តវិវករាយក្នុងសុខ
វេទនានោះទេ ពប្បីខ្សែដឹងកំណត់នូវក្រមខ្សែជោគអស្សាស៊ិស្សាស៊ិ លិត្តនោះរឿងទៅ
បន្ទាន់ឡើត ។ ខ្សែជោគអស្សាស៊ិស្សាស៊ិដែលជាអារម្ពណ៍របស់សពិនិងព្យាហណ្ឌ

នោះ ដែលយោតារវរមានសតិនិងព្យាលកំណត់ដី ចម្រើន សេច ធ្វើឱ្យប្រជុំនូវការ ការនៃតែលិតទៅទៅប្រព័ន្ធបាន រហូតដល់លិតវេក្រពេក មិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តឡើង ចុះបានដែលពិត ។ កាលបីកិកុកុទានមិននូវខ្សោលអស្សាស់បស្សាស់តាមលំដាប់ នៃត្រកូលខ្សោលទាំងឡាយបើយ ត្រូវចម្រើនកម្មដាននោះឱ្យបានស្ថាត់ដំនាពុ គ្រប់គិយាបចចាំងតីដេក, ដើរ, លូរ, អង្គយដែមទេរ៉ែត ដើម្បីឱ្យស្ថាត់ដំនាពុលូ ។

ការរម្តាបនូវកាយសង្គរដីគ្រាតគ្រាតនោះ បណ្តិតតប្បិយលំតាមនីយម យើងគឺ កាយសង្គរដីគ្រាតគ្រាត និងលិត ។

បស្សីទីសេចក្តីសូប់លិត១ កាយដង ចិត្តដងរបស់យោតិកុងកាលដែលមិន ទាន់កំណត់តីធ្វើឡើកក្នុងចិត្ត ជាចម្លាតិប្រកបដោយសេចក្តីក្នុងក្រហាយលេខាជាតា កាយចិត្តគ្រាតគ្រាត ។ កាលដែលកាយនិងចិត្តគ្រាតគ្រាត កាលមិនទាន់សូប់ រម្តាប់ សូម្បីខ្សោលអស្សាស់បស្សាស់មានសភាពគ្រាតគ្រាត មានកម្មចាំឆ្នាំដែលប្រព្រឹត្តទៅដែកដើមតាមច្រមេះមិនល្អមគ្រាន់ឡើយ លូវតែដែកដើមចេញចូល តាមមាត់ដងទីបាន ។

កាយនិងចិត្តនោះ កាលណាយោតិបានកំណត់ធ្វើឡើកក្នុងចិត្តក្នុងកាលណាយ ក្នុងកាលនោះខ្សោលអស្សាស់បស្សាស់នោះក៏សូប់រម្តាប់បាត់ទៅ កាលដែលខ្សោល នោះសូប់រម្តាប់បាត់ទៅ ខ្សោលអស្សាស់បស្សាស់ដើម្បីតរំមេងប្រព្រឹត្តទៅក៏ដល់នូវ អាការដែលយោតិគិតិចារណាទា ខ្សោលអស្សាស់បស្សាស់មានបុមិនមានទេហ្នំ!

នៅ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សារច្បាស់ ភាយចិត្ត
ទ អធិបត្តិ ចន្ទភត្តិ អសារច្បាស់ ភាយចិត្ត សុខ៌ សម្បទត្តិ ការបើកាយ
និងចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីព្រវ័ល់ក្រវាយ កាយសង្គរ គីឡូលេងដើម្បីមិន
ដើម្បីមច្ចាប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងក្រោលង តែមានកាលបើកាយ និងចិត្តមិនប្រកបដោយ
សេចក្តីព្រវ័ល់ក្រវាយ កាយសង្គរប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងណិត ។ កាយសង្គរសូមវិញ្ញុ
កាលនៃការកំណត់ជាមុជាតិគ្រាតគ្រាត តែលើតក្តុងខបចារនៃបែមផ្សារ
(លោនទៅ) គ្រាតគ្រាតក្តុងខបចារបែមផ្សារ តែលើតក្តុងបែមផ្សារ គ្រាតគ្រាត
ក្តុងបែមផ្សារដែង ក្តុងខបចារនៃទុកធមិយផ្សារតែលើតក្តុងទុកធមិយផ្សារ គ្រាតគ្រាត
ក្តុងទុកធមិយផ្សារដែង ក្តុងខបចារនៃទុកធមិយផ្សារដែង តែលើតក្តុងតុកធមិយផ្សារ,
គ្រាតគ្រាតក្តុងតុកធមិយផ្សារដែង ក្តុងខបចារនៃចតុតុផ្សារដែង តែលើតតែក្រោពក
ក្តុងចតុតុផ្សារ រំមែងដល់នូវការមិនប្រព្រឹត្តទៅឱ្យចុះមែនពិត សេចក្តីនេះក្តុងនីយ
សមម៉ែ ឯនិយក្តុងវិបស្ថាមានសេចក្តីថា :

កាយសង្គរគ្រាតគ្រាត ប្រព្រឹត្តទៅក្តុងកាលមិនទាន់កំណត់តែលើតក្តុង
កាលកំណត់ គ្រាតគ្រាតក្តុងកាលកំណត់នូវរួចរាល់ តែលើតក្តុងកាលកំណត់នូវ
ឧបាទាយរូប គ្រាតគ្រាតក្តុងកាលកំណត់ឧបាទាយរូបតែលើតក្តុងកាលកំណត់រូប
ទាំងមូល គ្រាតគ្រាតក្តុងកាលកំណត់នូវរូបទាំងមូល តែលើតក្តុងកាលកំណត់អរូប
គ្រាតគ្រាតក្តុងកាលកំណត់អរូប តែលើតក្តុងកាលកំណត់រូបនិងអរូប គ្រាតគ្រាត

ក្នុងកាលកំណត់របនិងវរូប តែលិតក្នុងកាលកំណត់បច្ចុយ គ្រាតគ្រាតក្នុងកាលកំណត់បច្ចុយតែលិតក្នុងកាលយើពុទ្ធវាមរុបនិងបច្ចុយ គ្រាតគ្រាតក្នុងកាលយើពុទ្ធវាមរុបព្រមទាំងបច្ចុយតែលិតក្នុងវិបស្សានា ដែលមានលក្ខណៈជាអារម្ពណ៍ គ្រាតគ្រាតក្នុងវិបស្សានាវាមកម្លាំងទន្លេ តែលិតក្នុងវិបស្សានាវាមកម្លាំងខ្លាំង។

វិធីសេចក្តីស្ម័គ្របស់ជិះអាងដើមទៀត គឺបណ្តិតតប្បីជាបាបាមជិះអាងក្រោយទាមនៃយោងដែលពាយបើយ ក្នុងខាងដើមក្នុងសេចក្តីនេះដែរ។

ការពាយលមកហើយនេះ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យដឹងនៃយោងថាគាររម្យាប់នូវការយសង្ហារនោះប៉ុណ្ណោះ តែក្នុងទីនោះសូមបញ្ជាក់អំពីត្រកូលខ្សែទីនៅដែលកែតឡើងបន្ទាប់អំពីត្រកូលខ្សែទី៣ ដែលជាសេចក្តីប្រតិបត្តិខាងដើមដែលមិនទាន់ចូលការនៃយោងមានឱ្យជាផ្លាស្រាវជ្រាវដោយទៅឡើងដូចតទៅនោះ:

ក្នុងខណៈដែលយោតិតាមដានខ្សែអស្សាសបស្សាស៊ិតនោះ រើយទៅទៅខ្សែលិតនោះក៏ដល់នូវការរលក់ទៅ សូន្យទៅ អស់ទៅម្នាន់ហើយកែតឡើងវិញពីកញ្ចប់ ចិត្តក្នុងខណៈនោះក៏ដល់នូវភាពនិងល្អបោះចា សមាជិចត្តិដោយពិតមានរារម្ពណ៍តែម្មយោ វិនិសភាតវេនចិត្តក្នុងខណៈដែលមានខ្សែលិតទាំងអារម្ពណ៍ បុមានខ្សែលំអស់សូន្យតាមខណៈទាំងអារម្ពណ៍ ពេលខ្លះប្រកបដោយសោមនស្សីវេទនាប្រាជោនសេចក្តីសុខកែតឡើង ពេលខ្លះប្រកបដោយខេត្តរៀនជាចិត្តមានសភាតសិទ្ធិកណ្តាលទៅប្រពិត្តទៅព្រៃដើរកន្លឹយ ព្រាជោនរលត្រូវសុខវេទនា, ទួកវេទនា, សោមនស្សីវេទនា, ទោមនស្សីវេទនា តែចិត្តប្រកប

ដោយខ្លួនរាជនាគ់លក់កិត្យីនៅទៅមុនដីបុងជាចិត្តទន្លេស្រាល ជាបិវិត្យចិត្ត
កិត្យីនៃមួយខណៈទៅកើយរលតំឡើង ។

៣៣. ភាពសារអ្នបេក្ខាចិត្តវិវីទាំង

យោគារចរដែលបានចម្រើនភាពាមាណស្សិត សមាជិ បានសម្រេចនូវចិត្ត
មានសភាពខ្លួន ត្រូវបាត់បង្កើកធ្វើចិត្តជាមួយបេក្ខាបានថាលំក្តីវេចយកសិ
ទាំង៥ ។

នៅ ភាសាត់ជំនាញ ឯម្មានគី

១-អារជ្រនវសិ ស្អាត់ក្នុងការនឹករក

២-សមាបជ្រនវសិ ស្អាត់ក្នុងការនឹករក

៣-អធិជ្រនវសិ ស្អាត់ក្នុងការតម្លៃទុក

៤-វិជ្រនវសិ ស្អាត់ក្នុងការបេញចាក

៥-បច្ចេក្ខណរវសិ ស្អាត់ក្នុងការពិចារណាយេបង់ ។

ជិត្តិការតំបន់កិត្តិវិទ្យាបានជាមួយបេក្ខាបានឆាប់របៀបទាន់ចិត្តនោះ តី
យោគាថែរត្រូវប្រតិបត្តិចម្រើនច្បាប់អនាមាណស្សិតកម្មជាន តាមលំដាប់ខ្សោះ
ត្រូវបានដាន គ្រប់គិរិយាបចទាំង៥ ដម្រើនរឿង សេពនីយ៍ ធ្វើឱ្យម្រើនទៅ
យុវវគ្គ យោគាថែរនោះនឹងបាននូវចិត្តជាមួយបេក្ខាបានឆាប់របៀបទាន់ចិត្តយ៉ាងពិត
ប្រាកដ ។

ឧបភាគចិត្ត ដែលស្ថាដំណាត្វាកំពងបានក្នុងខណៈ: ចិត្តទី៤ ប្រឹមធម៌ បើជាជិប្បាកិញ្ញាបុត្តិ (បុត្តិលអ្នកត្រាំសំដើរបាប់) ឧបភាគបានក្នុងខណៈ: ចិត្តទី៤ ដូច្នេះគឺ ឧបចារជំនួយ១, អនុលោមជំនួយ១, គោត្រក្នុងជំនួយ១, ឧបភាគជំនួយ១ ។

បើជាជិប្បាកិញ្ញាបុត្តិ (បុត្តិលអ្នកត្រាំសំដើរយើត) ឧបភាគបានក្នុងខណៈ: ចិត្តទី៥ គឺបិរិយុជំនួយ១, ឧបចារជំនួយ១, អនុលោមជំនួយ១, គោត្រក្នុងជំនួយ១, ឧបភាគជំនួយ១ ។

៣៤. សេចក្តីពលរបៀបបង្កើតការគេតែឡើលើខ្លួនខ្លួន

យោតីដែលជាជិប្បាកិញ្ញាបុត្តិ កាលបរិច្ឆេទអនាមាណស្សីតិកម្ពុជានរបៀប បានឧបភាគចិត្ត មានដំណើរទៅចិត្តកើតឡើងដូច្នេះ គឺចិត្តដែលនឹករកខ្សោយដែកដើម្បីមចេញ-ចូល ហើយរលសំទៅភាមមួយរំពោះហេង បិរិយុជំនួយ១ ។

-សភាពដែលចិត្តស្តី: ទៅកើតពីបិរិយុស្សប់ ប្រព័ន្ធទៅដើម្បីបានឧបភាគហើយរលសំភាមមួយរំពោះហេង ឧបចារជំនួយ១ ។

-សភាពដែលចិត្តស្តី: ទៅដើម្បីសមត្ថ ដើម្បីបានឧបភាគហើយរលសំភាមមួយរំពោះហេង អនុលោមជំនួយ១ ។

-សភាពដែលចិត្តគ្របសង្គត់នូវចិត្តដៃទេទៀត ហើយពុំងឧបភាគឱ្យកើតឡើងហើយរលសំភាមមួយរំពោះហេង គោត្រក្នុងជំនួយ១ ។

-ឧបភាគជំនួយ ចិត្តដែលសោរយការមុណក៏សិធន៍ កណ្តាលៗ ព្រដឹងកន្លឹយ ។

វិនដីណែរទេសបេក្ខាចិត្តរបស់ខិប្បាកិញ្ញបុគ្គល យោតិតបឹងជ្រាបតាម
សេចក្តីផែលមានពេលមកហើយនេះចុះ សេចក្តីបែកទេសចិត្តរបស់ខិប្បាកិញ្ញបុគ្គល
ត្រាន់តែត្រានបិរិយមួយវិនបុណ្យការ ។

៣៥~ ភាពថែលចំកិត្តបានឡាតាំងកំកុសល

ចិត្តផែលមានអង្គទេសចិត្តសុខនិងអបេក្តា បុខបេក្តានិងកត្តាតាដែលកែត
ឡើងក្នុងការចម្រៀននូវអាណាពាណស្សិតិកម្មដ្ឋាន បើនិងចាត់តាមច្បាក់ទេសកុសល
មានសេចក្តីម៉ា :

បើអង្គទេសចិត្តផែលកែតក្នុងចិត្តនោះមានសភាពទេនៃត្រាល ចិត្តនោះជាតា
កាមាថ្មីរកុសល ។

បើសត្វមានឧបនិស្សីយមានការកសាងអភិវឌ្ឍន៍កម្មកួរបើយ កាល
ចម្រៀនព្រះអាណាពាណស្សិតិកម្មដ្ឋាន បានកែតអង្គទេសចិត្តចាំងនោះក្នុងចិត្តដីមាន
កម្មចាំងដោយបានអារ៉ាស៊ិយនិងនិមិត្តរបស់កម្មដ្ឋាននោះ ចិត្តច្បាក់នោះចាត់ចា
មហត្ថតកុសលមែនពិត ។

៣៦~ នឹវនុវត្តន៍

ក្នុងឈណ៍ដែលឧបេក្តាចិត្តកែតឡើង បិរិយដ្ឋានកិលេសគិកិលេសដែល
គ្របសង្គត់ចិត្តសត្វមិនឱ្យសាងនូវកុសលបានដល់នឹវរណាចមិនមានឡើយ ។

នឹវនុវត្តន៍ ធមិជាគ្រឹះឡើងរារាំងបិទចាំងចិត្តសត្វមិនឱ្យសាងនូវកុសល
មានមេប្រការគឺ

១-ភាជសន្ទើ: សេចក្តីផ្លូវការព្រមទាំងរាយក្រឹងដែលជាថីតាប់ចិត្តមានរុបជាផើម ។

២-ព្រាណាង ចងកំនុំកុំកន ចងខ្សោយត្រដីទៅលំន្បែរសេចក្តីវិនាស ។

៣-ទីនិធី: សេចក្តីផ្លូវក្រានកុំចិត្ត និងអុយឡាកងកំ ។

៤-ឧណ្ឌចក្ខកច: សេចក្តីអំណួតអណ្តុងរាយមាយ និងសេចក្តីរសាប់រសល់ក្រោកបាយកុំចិត្ត ។

៥-ទិន្ទិគិតា សេចក្តីសង្ឃឹមិនចេះចប់ជាថ្មី ។

៣៧. ភាជព្រឹលនូវវិបស្តោះ

កាលបរិច្ឆេទ ជានបាត់បង្កើនុវត្ថុបេក្ខាចិត្តបានស្វាត់ជំនាញលូហិយបន្ទាប់មកត្រូវលើកទិកចិត្តកំណែត្រូវសង្គារដិច ពិចារណាមួយឱ្យឲ្យថាអនិញ្ញិមិនឡើង ទូកំជាទូក អនតាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ។

សេចក្តីពន្លឺលើលេងប៊ប សង្គារ មាននឹងយថាជម្ចជាតិដែលបច្ចុប្បន្នដើរក្នុងទិជាមួយត្រា វិត្តបាទោះ សំ ធនេះការ កវិយនិតិ សម្ងាត់ ធម្មជាតិទាំងឡាយណា ដែលបច្ចុប្បន្នដើរក្នុងទិជាមួយត្រា ធម្មជាតិទាំងឡាយនៅក្រោមប៊ប សង្គារកុំដើរក្នុងទិជានេះបានដល់សង្គារ ២យោងទី ឧបាទិន្នកសង្គារ១ , អនុបាទិន្នកសង្គារ១ ។

៦.ឧបាទិន្នកសង្គារ គិសង្គារដែលមានវិញ្ញាបារក្រប់គ្រងបានដល់ខ្លួនទាំងអ្នបិនធនឹង ។

២.អនុបាទិន្ទកសង្គរ តីសង្គរដែលត្រានវិញ្ញាបាត្រប់គ្រឹងបានដល់វិត្ស
ដែលគោរពជា កុដិ, វិហារ, សាលា ពុតាំង, កោវិ, មាស, ប្រាក់ ជាជើម ។

សង្គរមាននូយមួយឡ្វេតែង ដម្គាតិអ្នកតាក់ទៅនេះ ។

វិត្សបាទា៖ **សម្រួលទិន្នន័យនិតិសញ្ញា** ដម្គាតិទាំងឡាយណា
តាក់ទៅនូវសង្គចធិតិខន្ទុខ ដម្គាតិទាំងឡាយគោរពជាសង្គរ ។ សង្គរក្នុងទី
នេះសំដែរយកកុសលចេតនា និងអកុសលចេតនា ។ កុសលចេតនា ចេតនាលូ
អកុសលចេតនា ចេតនាមិនល្អតិចេតនាអារក្រក់ ក្នុងខណៈដែលយោគិតានិត្តជាតា
ឧបករាតាំងនៅសិប់លូហើយ បន្ទាប់មកតិចិន្ទីឡើកឡើងនូវចិត្តកំណត់នូវសង្គរធិ
តិខ្សោលអស្សាសលបស្សាស់^{៩៤} ទាំងឡាយកិត្តិ រងកាយទាំងមួលកិត្តិ^{៩៥} ឧបករាជេតនា
បើងកិត្តិ^{៩៦} ដែលកំពុងប្រាកដឱ្យមកជាអារមួលកិច្ចារណាណីរិំញិញ៉ា អនិច្ចំ ដោយ
អត្ថថាមួយ អស់ទៅ, ទូក្តា ដោយអត្ថថាមួយ និងអត្ថថាមួយ, អនត្តា ដោយអត្ថថាមួយ
មិនលូនកិច្ចារណាណីរិំញិញ៉ា ។

សេចក្តីពលរូប

យោគិតិចារណាយិញ្ញ៉ា សង្គរទាំងឡាយទាំងពួនក្នុងអតិថិជ័យកិត្តិ
ឡើងហើយ តែងរលត់ទៅកុងអតិថិ មិនមានមកកុងបច្ចុប្បន្នសង្គរទាំងឡាយ

^{៩៤} ខ្សោលអស្សាសលបស្សាស់ ហែកាយសង្គរ

^{៩៥} រងកាយទាំងមួលហែកាមានកិសង្គរ

^{៩៦} ឧបករាជេតនា ហែកិសង្គរ ។

ទាំងពួនដែលកែតទ្វីនបៀយក្នុងបច្ចុប្បន្ន និងរលត់ទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះនឹងមិនមាននៅក្នុងអនាគតត សង្គរទាំងឡាយទាំងពួនដែលកែតទ្វីនក្នុងអនាគតតនឹងរលត់ទៅក្នុងអនាគតត នឹងមិនមាននៅក្នុងទីដែលទ្វីយ ការពិចារណាយើពុំយ៉ាងនេះល្អាត់ថា ការពិចារណាដោយបច្ច័ត្រ អនុវត្ត ដោយអត្ថថា ខ្សោយ អស់ទៅ។

យោគីពិចារណាយើពុំយ៉ាង សង្គរទាំងឡាយទាំងពួន ដែលមានសភាព ក្រោមប្រឈមិនទ្វីដៃទៅ តែងតាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ នេះល្អាត់ការពិចារណាដោយបច្ច័ត្រ ទុក្ខ ដោយអត្ថថាបៀវតបៀវតល្អូយ។

យោគីពិចារណាយើពុំយ៉ាង សង្គរទាំងឡាយទាំងពួនជាងមួយជាតិកែតបៀយ រលត់ទៅក្រុងតាមហេតុបច្ចុប្បន្ន មិនលូលក្នុងអំណាច់នៃជនធម្មាក់ នេះល្អាត់ថា ការពិចារណាដោយបច្ច័ត្រ អនត្តាដោយអត្ថថាមិនឱ្យក្នុងអំណាច់នៃជនធម្មាក់។

ការសិក្សា គឺការប្រព័ន្ធគូនិភ័យនា ដែលបានពោលរួមបៀយនេះ គឺជាការចំណេះចំណេះក្នុងវិបស្សាតាមនោច្ចារម៉ែនពិត។

៣៥. ការសិក្សាផិតស្សាធាសាមជាហេតុ សម្រេច

ការសិក្សាផិតស្សាធាសាមជាហេតុ មិនមែនមានតែការសិក្សាផិតស្សាធាសាមជាហេតុមេនុយទេ តាមសេចក្តីពិតនោះការចំណេះចំណេះក្នុងទ្វារ ទាំងអេម៉ែនពិត។ យោគីអ្នកចំណេះចំណេះក្នុងវិបស្សាតានគ្រប់គិរាយាបច គ្រប់ទ្វារ គ្រប់អារម្មណី គ្រប់ខណៈចិត្ត គ្រប់ពេលវេលា គ្រប់ទីកន្លែងទើបល្អាត់អប្បមាន មិនមានសេចក្តីប្រមាណ។

ភាពាបី ជាម្នកមានសេចក្តីព្រាយយាមជាគ្រៀងដុតកកម្ពុវកិលេស
ជាប្រក្រតិ ។

បហិតត្រា ជាម្នកមានខ្លួនបញ្ហានទៅការនៃព្រះនិញ្ញាន ។

ទ្វារអគ្គភាព៍

- ១-ចក្ខូទ្រា ទ្វារត្រូវកក សំដែរយកចក្ខូបសាទ ប្រជាប់សម្រាប់យើព្យូរប ។
- ២-សោតទ្រា ទ្វារត្រូវកក សំដែរយកសោតបសាទ ប្រជាប់សម្រាប់ពុសម្បែង ។
- ៣-យានទ្រា ទ្វារច្រមុះ សំដែរយកយានបសាទប្រជាប់សម្រាប់ធុកិន ។
- ៤-ដឹក្កានទ្រា ទ្វារអណ្តាត សំដែរយកដឹក្កានបសាទ ប្រជាប់សម្រាប់ដឹងរសជាតិ ។
- ៥-កាយទ្រា ទ្វារកាយ សំដែរយកកាយបសាទ ប្រជាប់សម្រាប់ដឹងត្រា
ត្រជាក់ជាផើម ។
- ៦-មនោទ្រា ទ្វារចិត្ត សំដែរយក កវង់ វិបាកចិត្តមានកិច្ចសម្រាប់រស់នៅ ។
ទ្វារទាំងអេនេះ មនោទ្រា ជាមាមធមិ, ទ្វារម ដែលទ្រូវតមានចក្ខូទ្រារជា
ដឹមជាយូបធិនិ ។

នរច្ប័ន្ត់

ធម្មជាតិជាគ្រៀងពោះទាត់នេចចិត្ត ហែវថាមរម្បណី មាន ៦យ៉ាង៖

- ១-រូប ធម្មជាតិដែលបែកផ្ទាយ មានកិរិយាប័ះដ្ឋប់នឹងចក្ខូបសាទជាលក្ខណៈសំដែរយក (វណ្ណរូប-របពណិ) ។

២-សង្គ សំឡេង មានកិរិយាប័ះដ្ឋប់នឹងសោតបសាទជាលក្ខណៈ៖

៣-តន្ល ក្តីន មានកិរយាប់ដ្ឋប់នឹងកាយបានដល់ធាតុពាតិ

៤-រស រសជាតិ មានកិរយាប់ដ្ឋប់នឹងជីវិបសានជាលក្ខណៈ

៥-ដោផ្ទៃ៖ វត្ថុប់ដ្ឋប់នឹងកាយបានដល់ធាតុ ពាតិ

-បបវិធាតុ ធាតុដី, មានលក្ខណៈវិង ១

-តែដោធាតុ ធាតុត្រូង, មានលក្ខណៈក្រោ ១

-វាយោធាតុ ធាតុខ្សោយ, មានលក្ខណៈឡើយ ១

៦-ធម្យ ធមិ បានដល់ធមិ ឬយ៉ាងគី បសាច្រួប១, សុខម្យប១, ចិត្ត១,

ចេតសិក១, និញ្ញនេះ១, បញ្ញត្តិ១, ដែលមានលក្ខណៈផ្សេងទៀតា តាមធមិម្យយេ ។

អារម្មណីំខ្លោន ចាត់ជាការមនិងរូប ដូច្នេះកន្លែងនៃធម្យម្មណីជាការម្មិជិ, អារម្មណីំខ្លោន មានរូបរម្យណីជាដើម និងកន្លែងនៃធម្យម្មណី (បសាច្រួប, សុខម្យប) ជាក្របជមិ ។

-រូប រូប បានមកជាការម្មណីរបស់វិចិថិត្ត២ តីវិចិថិត្តដែលកែតាមចក្ខុទ្ទារ១, មនោទ្ទារ១ ។

-បេឡូ បំឡែង បានមកជាការម្មណីរបស់វិចិថិត្ត២ តីវិចិថិត្តដែលកែតាម សោភទ្ទារ១, មនោទ្ទារ១ ។

-តន្ល ក្តីន បានមកជាការម្មណីរបស់វិចិថិត្ត២ តីវិចិថិត្តដែលកែតាម យានទ្ទារ១, មនោទ្ទារ១ ។

-រូប សេដ្ឋកិច្ច បានមកជាអារម្ពណ៍របស់វិមាមិត្តិត្ត គិរិថិជិត្តផែលកែតាម
ជីវិកទ្វារ១, មនោទ្វារ១ ។

-ជាង្លៃព្រះ វត្ថុផែលប៉ះនឹងកាយ មានភ្លាក់ត្រជាក់ជាដើម បានមកជាអារម្ពណ៍របស់វិមាមិត្តិត្ត គិរិថិជិត្តផែលកែតាមកាយទ្វារ១, មនោទ្វារ១ ។

-ធ្លូ ធមិ បានមកជាអារម្ពណ៍របស់វិមាមិត្តិត្ត ផែលកែតាមមនោទ្វារែតម្រៀង ។

សេចក្តីពង្រីក

ឯម កាលបីបានមកប៉ះផ្ទប់នឹងចក្ខុទ្វារហើយ ក៏បានមកជាអារម្ពណ៍ដែល
ចិត្តនិងចេតសិកផែលកែតាមទ្វារវគ្គក កែវរលតំបនតាមលំដាប់នៃជួរខណៈចិត្ត
ផែលកែតាមចក្ខុទ្វារ បន្ទាប់មកក៏បានមកជាអារម្ពណ៍ដែលចិត្តនិងចេតសិកផែល
កែតាមមនោទ្វារម្ពុង ហើយរលតំបនតាមលំដាប់នៃជួរខណៈចិត្តផែលកែតាម
មនោទ្វារ ទិបពោលថ្មីបានមកជាអារម្ពណ៍របស់វិមាមិត្តិត្តិ ។

ស៊ែឡូលកិ, តិនិតិ, នសកិ, នជាង្លៃព្រះកិ ក៏មានសេចក្តីពង្រីលំរបៀបនឹងរប
ដែរ ត្រានីតែធ្វើនៅក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ យោគិតប្រើជាបតាមដំណឹងនៃខ្លួន ។

ឥឡូវ មានបសាន្តូរបងជាដើម បានមកជាអារម្ពណ៍របស់ចិត្តនិងចេតសិក
ផែលកែតាមមនោទ្វារែតម្រៀងបុណ្យការ មិនបានជាអារម្ពណ៍ដែលចិត្តនិងចេតសិក
ផែលកែតាមទ្វារឡើងទេ កែវរលតំបនតាមលំដាប់នៃជួរខណៈចិត្តផែលកែតាម

តាមមន្ទីរទឹបពោលចាំ: ដីមិត្តនមកជាការមួលដើរបសវិធីចិត្ត ផែលកៅតតាម
មន្ទីរកំណតមួយ ។

ទិញ្ញាងាហ់ នឹង

១-ចក្ខុវិញ្ញាងា	សេចក្តីដឹងតាមដូរវិភ័យ
២-សោរវិញ្ញាងា	សេចក្តីដឹងតាមដូរវត្ថាថ្មីរ
៣-យកនវិញ្ញាងា	សេចក្តីដឹងតាមដូរវត្ថាមុះ
៤-ជូនវិញ្ញាងា	សេចក្តីដឹងតាមដូរវអណ្តាត
៥-កាយវិញ្ញាងា	សេចក្តីដឹងតាមដូរវកាយ
៦-មនោវិញ្ញាងា	សេចក្តីដឹងតាមដូរវចិត្ត

វិញ្ញាងា ៦នេះ ជាការមធ្លិ ។

ជស្ស្រែ៖ នឹង

១-ចក្ខុសម្បស្សី	ការបែន្រាយតាមដូរវិភ័យ
២-សោរសម្បស្សី	ការបែន្រាយតាមដូរវត្ថាថ្មីរ
៣-យកនសម្បស្សី	ការបែន្រាយតាមដូរវត្ថាមុះ
៤-ជូនសម្បស្សី	ការបែន្រាយតាមដូរវអណ្តាត
៥-កាយសម្បស្សី	ការបែន្រាយតាមដូរវអណ្តាត
៦-មនោសម្បស្សី	ការបែន្រាយតាមដូរវចិត្ត
- ជស្ស្រែ៖ ៦នេះ ជាការមធ្លិ ។

៣៩. ទេទោន ៦ តី

- ១- ចក្ខុសម្បស្សជាថែទនា ការសោយអារម្មណីដែលកើតអំពីចក្ខុសម្បស្ស ។
- ២-សោរតសម្បស្សជាត់ទនាការសោយអារម្មណីដែលកើតអំពីសោរតសម្បស្ស ។
- ៣-ហានសម្បស្សជាត់ទនាការសោយអារម្មណីដែលកើតអំពីហានសម្បស្ស ។
- ៤-ជិត្យាសម្បស្សជាថែទនា ការសោយអារម្មណីដែលកើតអំពីជិត្យាសម្បស្ស ។
- ៥-កាយសម្បស្សជាត់ទនាការសោយអារម្មណីដែលកើតអំពីកាយសម្បស្ស ។
- ៦-មនោសម្បស្សជាថែទនា ការសោយអារម្មណីដែលកើតអំពីមនោសម្បស្ស ។

វេទនាហេនេះ ជាណាមផ្ទិ ។

សញ្ញា ៦ តី

- ១-រូបសញ្ញា សេចក្តីសម្ងាត់រូប
- ២-សម្រួលសញ្ញា សេចក្តីសម្ងាត់សំខ្រែង
- ៣-គន្លួសញ្ញា សេចក្តីសម្ងាត់គិន
- ៤-រសសញ្ញា សេចក្តីសម្ងាត់រស
- ៥-ដោដ្ឋានសញ្ញា សេចក្តីសម្ងាត់ដោដ្ឋាន៖
- ៦-ធម្យសញ្ញា សេចក្តីសម្ងាត់ផ្ទិ ។

សញ្ញា ៦ នេះ ជាណាមផ្ទិ

៤៣៩១៦ តិច

១-រូបចេតនា ការគិតនូវរូប

២-សម្រួលចេតនា ការគិតនូវសំឡេង

៣-គ្មានចេតនា ការគិតនូវភីន

៤-សេចេតនា ការគិតនូវរស

៥-ដោដ្ឋានចេតនា ការគិតនូវដោដ្ឋាន

៦-ផ្លូវចេតនា ការគិតនូវផ្លូវ

ចេតនា ៦នេះ ជាភាមធមិ ។

៤០៖ តិច្ញាត តិច

១-រូបពណ្ឌ សេចក្តីប្រាថ្ញានូវរូប

២-សម្រួលពណ្ឌ សេចក្តីប្រាថ្ញានូវសំឡេង

៣-គ្មានពណ្ឌ សេចក្តីប្រាថ្ញានូវភីន

៤-សេចពណ្ឌ សេចក្តីប្រាថ្ញានូវរស

៥-ដោដ្ឋានពណ្ឌ សេចក្តីប្រាថ្ញានូវដោដ្ឋាន

៦-ផ្លូវពណ្ឌ សេចក្តីប្រាថ្ញានូវផ្លូវ

ពណ្ឌ ៦នេះ ជាភាមធមិ ។

និត្យក្នុង ៦ តី

- ១-រូបវិតក្តុ: សេចក្តីត្រួវឱ្យរួប
- ២-សឡូវិតក្តុ: សេចក្តីត្រួវឱ្យសំឡេង
- ៣-គន្លឹវិតក្តុ: សេចក្តីត្រួវឱ្យគិន
- ៤-រសវិតក្តុ: សេចក្តីត្រួវឱ្យរស
- ៥-ដោដ្ឋានវិតក្តុ: សេចក្តីត្រួវឱ្យដោដ្ឋាន
- ៦-ផម្បិតក្តុ: សេចក្តីត្រួវឱ្យផមិ

វិតក្តុ: ៦នេះ ជាក្រាមផមិ ។

ទិចារ ៦ តី

- ១-រូបវិចារ: ការពិចារណាលើរួប
- ២-សឡូវិចារ: ការពិចារណាលើសំឡេង
- ៣-គន្លឹវិចារ: ការពិចារណាលើគិន
- ៤-រសវិចារ: ការពិចារណាលើរស
- ៥-ដោដ្ឋានវិចារ: ការពិចារណាលើដោដ្ឋាន
- ៦-ផម្បិចារ: ការពិចារណាលើផមិ

វិចារ: ៦នេះ ជាក្រាមផមិ ។

ពួកដិចាប់អស់ដែលបានពេលបរិច្ឆេទ មានអារម្មណ៍ខំ ជាផើម
ធិនាមួយ កាលបូចក្រោកដឹងលំទ្វារណាមួយ យោគិតបុរិច្ឆេទក្នុងចិត្ត កាន់

យកដោយជូនិញ្ញ កំណត់ទុកក្នុងចិត្តនូវលក្ខណៈនៃមិនោះគឺជាកំឡាល់ ហើយ
ពិចារណាថា:

អនិច្ឆ័ែម ដោយអត្ថបាមសំខៅ

ខ្ពស់ ដោយអត្ថបាមបេរីតបេរីនរឿយ៍

អនុញ្ញាត ដោយអត្ថបាមមិនឱ្យក្នុងអំណាចនៃជនិនាទា ។

កាលបីយាតិពិចារណាយើពួសង្គារទាំងឡាយទាំងពួងមិនទេរំង ជាទុក
ជាអនត្តានរឿយ៍ហើយចិត្តក៏កើតសេចក្តីនរឿយណាយចំពោះសង្គារ កាលបីនរឿយ
ណាយហើយក៏ប្រាសចាកតម្រក កាលបីប្រាសចាកតម្រកហើយក៏រលត់សេចក្តី
ប្រចាំថ្ងៃ កាលបីរលត់នូវសេចក្តីប្រចាំថ្ងៃហើយក៏រលស់ថាលូវសេចក្តីប្រចាំថ្ងៃក្នុង
សង្គារមែនពិត ឈ្មោះថាអនុបស្បែនាក៏កើតឡើងតាមលំដាប់ ។

៤១- អនុបស្បែនា (បញ្ហាពិបាលនុវត្តន៍យ៍)

ទាល ៣ ប្រចាំសប្តាហ៍

១-អនុបស្បែនា	បញ្ហាពិចារណាយើពួសង្គារថាមិនទេរំង
២-ទុកនុបស្បែនា	បញ្ហាពិចារណាយើពួសង្គារថាដាទុក
៣-អនត្តានុបស្បែនា	បញ្ហាពិចារណាយើពួសង្គារថាមិនមែនជាបស់ខ្លួន
៤-និពិទ្ធនុបស្បែនា	បញ្ហានរឿយណាយ
៥-វិភាគនុបស្បែនា	បញ្ហាប្រាសចាកតម្រក
៦-និរាជនុបស្បែនា	បញ្ហាលត់បង់
៧-បដិនិស្សត្តានុបស្បែនា	បញ្ហារលាស់ថាល

៤២ ~ ដែលបានបង្កើតឡើង និង រលក

- ១-កាលបី អនិច្ឌានុបស្សោនា កែវតម្រូវ និច្ចសញ្ញា រលក
- ២-កាលបី ទុក្រានុបស្សោនា កែវតម្រូវ សុខសញ្ញា រលក
- ៣-កាលបី អនត្តានុបស្សោនា កែវតម្រូវ អត្ថសញ្ញា រលក
- ៤-កាលបី និពិទ្ទានុបស្សោនា កែវតម្រូវ ននិ រលក
- ៥-កាលបី វិរាងានុបស្សោនា កែវតម្រូវ រត់ រលក
- ៦-កាលបី និរាងានុបស្សោនា កែវតម្រូវ តណ្ហាសមុទ្ធយ រលក
- ៧-កាលបី បងិនិស្សានុបស្សោនា កែវតម្រូវ អទាន រលក

គារនៃក្នុង

- និច្ចសញ្ញា សេចក្តីសម្រាប់ថាម្វោង
- អត្ថសញ្ញា សេចក្តីសម្រាប់ថាម្វោង
- ននិ សេចក្តីត្រួរអរ
- រត់ តម្រៀវ
- តណ្ហាសមុទ្ធយ កិលេសជាតិជាបោតុនាំខ្លួនកែវតម្រូវកិតណ្ហា
(សេចក្តី ប្រាថ្ញា បូសេចក្តីតក់សុតក្តុងអារម្មណី)
- អទាន សេចក្តីប្រការៗ ។

យោតិដែលបានពិចារណាយើពុសង្គារទាំងឡាយទាំងពុងថា មិនមែនដំណឹងជាថុក ជាអនត្តា ក៏កែវតម្រូវសេចក្តីនឹងយណាយចំពោះសង្គារទាំងឡាយ រហូតដែលបាន

បង្កើរសេចក្តីប្រកាល៖ សេចក្តីប្រតិបត្តិរបស់យោតិនេះលើមានម្ចាបដិបត្តិ
(សេចក្តីប្រតិបត្តិត្រូវ) ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវត្រង់និញ្ញាន ។

សម្រួចព្រះពុទ្ធគិកាជា៖

សង្ឃ សឡាង នវិថាមិ យុជា មព្យាយ ចស្សិតិ នម និពិនិត្តិ
ឯក្រុង ឯស មន្ទា និសុទ្ធិយាំ

ក្នុងកាលណាយោតិចារណាយើពុសង្ហារទាំងឡាយទាំងពួន មិនទេរំង
ដូច្នេះដោយបញ្ហា ក្នុងកាលនោះយោតិក៏រំមែងនឹងយុទ្ធស័ចក្តុក្តុនេះ
ជាង្មវិប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបិរិសុទ្ធិ ។

សង្ឃ ចម្ងា ឯក្រុងិ យុជា មព្យាយ ចស្សិតិ នម និពិនិត្តិ ឯក្រុង
ឯស មន្ទា និសុទ្ធិយាំ

ក្នុងកាលណាយោតិចារណាយើពុសង្ហារទាំងឡាយទាំងពួនជាទុកដូច្នេះ
ដោយបញ្ហា ក្នុងកាលនោះ យោតិក៏រំមែងនឹងយុទ្ធស័ចក្តុក្តុនេះជាង្មវិ
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបិរិសុទ្ធិ ។

សង្ឃ ចម្ងា នវិន្ទានិ យុជា មព្យាយ ចស្សិតិ នម និពិនិត្តិ
ឯក្រុង ឯស មន្ទា និសុទ្ធិយាំ

ក្នុងកាលណាយភាគីពិចារណាយើព្យាចម^{១១} ទាំងឡាយទាំងពុងជាអនត្តាផ្លេដោយបញ្ហា ក្នុងកាលនោះយោគីកវេរ៉ែមងនឹះយើលាយក្នុងសេចក្តីទូក នេះជាដូរប្រព័ន្ធឌ់ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។

៤៣. តិត្យតម្លៃ:

បុគ្គលដែលបានសមាជាននូវសិក្សាបទ ហើយបានធ្វើនូវសេចក្តីសង្គមរវាំងប្រយ័ត្ន មិនប្រព័ន្ធកន្លឹវសិក្សាបទលាមួយ ដោយកាយកី វាទាកី ហើយថែមទាំងបានអប់រំចិត្តឱ្យបរិសុទ្ធដោយការចម្លើសមចកម្មដ្ឋាន មានភាពបាលស្សីតិកម្មដ្ឋានជាជីម បានដល់ថ្នាក់ខេប្បាចិត្តដែលមេច្ចុនសំយោគនិងបាបដមិចំណាមកដូលទៅប្រៀតប្រៀនមិនបាន និងចម្លើសិក្សាបរិស្សនាកម្មដ្ឋានបាក់ផ្លូវតាមសការ៖ ពិតសម្រេចបានអនុបស្សនាទំ មានអនិច្ឆាសុស្សនាដាជីម ដែលរចចាកតណ្ហា និងទិន្ទិសិលរបស់បុគ្គលនោះជាសិលមិនជាច់ មិនធ្លេះ មិនពាល់ មិនព្រោះ ជាសិលមិនមានបំណុលគូចចាកខ្ញុំនៃតណ្ហា ជាសិលគីម្បកប្រាណទាំងឡាយមានព្រោះពុទ្ធដាជីមប្រចង់សរសើរមិនប៉ែបាល់ដល់តណ្ហា និងទិន្ទិជាសិលពុកំងសមាជិឃីប្រព័ន្ធទៅដោយប្រព័ន្ធឌែលពិត ។

^{១១} របកនន៍១, អរបកនន៍១, និពន៍១ ។

៤៤~ អតមាលកថា

កូលលក្ខុងការបោះពុម្ពសេវាវេភាគជមិនេះ ខុទ្ធសង្គនចំពោះអ្នកសប្បរស
ដែលបានផ្តល់យុទ្ធមួនឯងសាច់ដន្លេទំងឡាយ ដែលបានមេិល-អាន-រៀនសូត្រ និង
ធ្វើការប្រតិបត្តិតាម សូមឱ្យសម្រេចនូវដែលជាទីតាប់ចិត្ត ដែលអ្នកប្រាថ្ញាបែរឃឹង
រៀងទូនកុំបីអាក់ខាន់ឡើយ ។

(១៩ - ៧៧)